

**Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston
väyläopintojen toimivuus**

Santra Suopajärvi

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Restonomi

Amk-opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä Santra Suopajarvi
Tutkinto Restonomi
Opinnäytetyön nimi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuus
Sivu- ja liitesivumäärä 50 + 1
<p>Tämä tutkimustyyppinen opinnäytetyö on tehty Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuudesta. Työn päätavoitteena oli selvittää, miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden. Työn alatavoitteena oli selvittää, miten yhteistyö oppilaitosten välillä on sujunut väyläopiskelijoiden mielestä sekä miten väyläopintoja voisi kehittää.</p> <p>Opinnäytetyö rajattiin koskemaan ainoastaan Perho Liiketalousopiston kokkiopiskelijoiden väyläopintoja restonomiksi, ruokatuotannon johtamisen linjalle, Haaga-Helia ammattikorkeakouluun. Työn aihe on hyvin ajankohtainen, sillä kyseiset väyläopinnot käynnistettiin ensimmäisen kerran elokuussa 2019 ja ensimmäiset tätä väylää pitkin kulkeneet opiskelijat ovat valmistuneet restonomiksi Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta joulukuussa 2022. Työn toimeksiantajana toimi Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun välisiä siirtymävaiheen opintoja kutsutaan väyläopinnoiksi. Väyläopinnot ovat avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, jotka sisällytetään opiskelijan ammatilliseen toisen asteen tutkintoon. Opiskelijan jatkaessa väyläopintojen jälkeen ammattikorkeakouluun tutkinto-opiskelijaksi, suoritettavat opinnot hyväksiluetetaan tutkintoon. Työn tietoperustassa käsitellään koulutusta Suomessa yleisesti sekä väyläopintoja ja myös syvennyttään Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston yhteistyöhön väyläopinnoissa.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella- eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimustapana käytettiin tutkimushaastattelua. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä. Haastateltavina tutkimuksessa oli viisi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopinnoissa vuosina 2019–2021 aloittanutta opiskelijaa. Haastateltavat olivat jatkaneet väylän avaamaa polkua Haaga-Helia ammattikorkeakouluun tutkinto-opiskelijoiksi.</p> <p>Työn tutkimuksen tuloksien perusteella todettiin, että väyläopiskelijat olivat kokeneet Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perhon Liiketalousopiston väyläopinnot toimiviksi. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat erittäin tyytyväisiä päätökseen aloittaa väyläopinnot ja kaikki suosittelisivat väyläopintoja muille. Yhteistyö oppilaitosten välillä on väyläopiskelijoiden mielestä sujuvaa ja suurimmaksi osaksi tieto oppilaitosten välillä oli kulkenut hyvin. Tutkimuksen tuloksilla saatiin vain joitakin selkeitä kehitysideoita selville, jonka pääteltiin kertovan väyläopintojen olevat hyvin toimivia jo sellaisenaan. Kehityksen tarvetta löydettiin markkinoinnista ja tietoteknisen järjestelmän kehittämisestä.</p> <p>Opinnäytetyöprojekti aloitettiin helmikuussa 2023 ja työ valmistui suunnitelman mukaisesti toukokuussa 2023.</p>
Asiasanat Väyläopinnot, väyläopiskelija, korkeakouluopiskelu, ammatillinen koulutus, elinikäinen oppiminen.

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tutkimuksen tavoite, menetelmä ja rajaukset.....	1
1.2	Työn toimeksiantaja	2
1.3	Työn aiheen yhteiskuntavastuullinen merkitys.....	3
2	Koulutus Suomessa	5
2.1	Suomalainen koulujärjestelmä	5
2.2	Taustat joustavuuden lisäämiseen.....	7
3	Väyläopinnot.....	9
3.1	Väyläopinnot Suomessa	9
3.2	Haaga-Helian ja Perhon yhteistyö.....	11
4	Tutkimusmenetelmä	15
4.1	Tutkimushaastattelu	16
4.2	Haastattelujen analysointi	17
4.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	18
5	Tutkimuksen toteutus	20
5.1	Työn vaiheet	20
5.2	Haastattelut.....	22
5.3	Haastattelujen analysointi	24
6	Tutkimuksen tulokset.....	26
6.1	Taustatiedot	26
6.2	Ohjaus.....	27
6.3	Ryhmäytyminen	29
6.3.1	Haasteet väyläopinnoissa.....	30
6.3.2	Apu haasteisiin	30
6.4	Väyläopiskelijana oleminen.....	31
6.5	Yhteistyö	33
6.6	Ajatukset väyläopintojen jälkeen.....	34
7	Pohdinta	37
7.1	Johtopäätökset.....	37
7.2	Työn aiheen ajankohtaisuus	39
7.3	Työn luotettavuus ja eettisyys.....	41
7.4	Oma oppiminen.....	43
	Lähteet.....	46
	Liitteet	51
	Liite 1. Haastattelurunko.....	51

1 Johdanto

Aloitin restonomin opinnot ruokatuotannon johtamisen -linjalla Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa syksyllä 2021. Pian opintojen alettua kohtasin ensimmäistä kertaa väyläopiskelijoita ja kuulin heiltä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun (jatkossa Haaga-Helia) ruokatuotannon johtamisen opintojen ja Perho Liiketalousopiston (jatkossa Perho) kokkiopintojen välisistä väyläopinnoista, eli opinnoista, joissa kokkiopiskelija aloittaa avoimen ammattikorkeakoulun väylän kautta restonomin opinnot jo ennen kokiksi valmistumista (Perho s.a.a). Itse olin suorittanut kokin ammattitutkinnon, jonka jälkeen työskentelin kokkina vuosia ja vasta sitten hain opiskelemaan restonomin opintoihin Haaga-Heliaan. Minusta oli mielenkiintoista, miten erilaisilla taustoilla opiskelijat olivat suorittamassa samoja opintoja.

Väyläopinto tausta kuulosti mielenkiintoiselta sekä ammatillisen oppilaitoksen ja ammattikorkeakoulun välinen yhteistyö hyvältä. Itse olin ajatellut hyväksi asiaksi, että minulla oli työkokemusta alalta jo ennen ruokatuotannon johtamisen opintoja, mutta toisaalta olin aikonut hakea opiskelemaan jo vuosia. Työelämä oli kuitenkin vienyt minut mukanaan ja tuntui vaikealta palata opiskelijaksi ja tottua taas opiskeluun. Väyläopiskelijoilla, joita itse kohtasin, ei ollut välttämättä työharjoittelua enempää työkokemusta, mutta heille opiskelu tuntui olevan luonnollista ja sujuvaa, se oli jatku-moa aiempiin opintoihin. Kiinnostuin väyläopintojen sujuvuudesta ja siitä, kokevatko väyläopiskelijat itse heidän opintonsa niin toimiviksi, kuin ne ulkopuolisen silmin näyttävät.

1.1 Tutkimuksen tavoite, menetelmä ja rajaukset

Tämä työ on päätetty tehdä Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen toimivuudesta. Työ on rajattu koskemaan ainoastaan Perhon kokkiopiskelijoiden väyläopintoja restonomiksi, ruokatuotannon johtamisen linjalle Haaga-Heliaan. Väyläopinnot käynnistettiin elokuussa 2019 ja ensimmäiset tätä väylää kulkeneet opiskelijat ovat valmistuneet restonomiksi joulukuussa 2022 (Nelimarkka 21.4.2023). Oppilaitosten yhteistyö on siis uusi asia ja siksi hyvin ajankohtainen tutkimuskohde.

Tämän työn tavoitteena on selvittää:

- Miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden?

Pääongelmasta on johdettu alaongelmat:

- Miten yhteistyö oppilaitosten välillä on sujunut väyläopiskelijoiden mielestä?
- Miten väyläopintoja voisi kehittää?

Työn tarkoituksena on antaa työn toimeksiantajalle Haaga-Helia ammattikorkeakoululle hyödyllistä tietoa Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen toimivuudesta opiskelijoiden näkökulmasta

katsottuna. Työn tavoitteita voidaan pitää merkittävänä, koska aiheesta ei ole aiemmin tehty tutkimusta. Lisäksi väyläopintojen tulevaisuuden ja kehittämisen kannalta on tärkeää tietää, miten aiemmin väyläopinnoissa opiskelleet väyläopiskelijat kokevat opintojen toimivuuden.

Työ on toteutettu kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä ja tutkimustapana on käytetty puolistrukturoitua tutkimushaastattelua. Tutkimuksessa on haastateltu kolmena eri vuonna väyläopinnoissa opiskelleita henkilöitä. Haastattelut on toteutettu etähaastatteluina Microsoft Teams -yhteistyösovelluksella videoyhteyksin. Haastattelujen tarkoituksena on kerätä tietoa, jonka avulla saadaan vastauksia opinnäytetyön tutkimusongelmiin.

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan ainoastaan kokkiopiskelijoiden väyläopintoja restonomiksi. Lisäksi aiheita on rajattu Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston keskinäisiin väyläopintoihin. Oppilaitosten ja tutkintolinjojen lisäksi työ rajataan koskemaan opiskelijoiden näkökulmaa väyläopintojen toimivuudesta. Työstä rajataan pois Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston muiden tutkintolinjojen väyläopinnot sekä muiden oppilaitosten väyläopinnot, sillä ne ovat tässä työssä epäoleellisia, koska työn toimeksiantajana toimii Haaga-Helia.

1.2 Työn toimeksiantaja

Työn toimeksiantaja Haaga-Helia ammattikorkeakoulu on yksityinen ammattikorkeakoulu, joka aloitti toiminnan nykyisellä nimellään vuonna 2007, kun Suomen ensimmäinen ammattikorkeakoulu Haaga Instituutti ja Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu eli Helia yhdistyivät. (Haaga-Helia 2023a.) Haaga-Helia kouluttaa palveluelinkeinojen- ja liike-elämän asiantuntijoita sekä kehittää ja tutkii aloihin liittyvää toimintaa ja osaamista. Haaga-Helia toimii viidellä eri kampuksella Porvoossa, Vierumäellä ja Helsingissä. Kolme kampusta sijaitsee Helsingissä Pasilassa, Haagassa ja Malmilla. Haagan kampus on restonomikampus, eli kaikki restonomiopetus on keskitetty sinne. (Haaga-Helia 2023b.) Haaga-Helian (2023c) mukaan restonomi on sydämellistämisen osaaja ja vieraanvaraisuuden vastuullinen visionääri. Haaga-Helian ruokatuotannon johtamisen opinnoissa opiskelija muodostaa selkeän käsityksen ammattikeittiössä ja ruokatuotannon johtamisessa vaadittavasta asiakaskeskeisestä, tuloksellisesta ja laadukkaasta toiminnasta.

Ammattikorkeakoulu on osa korkeakoulujärjestelmää, ja sen tehtävänä on antaa työelämän vaatimuksiin sekä taiteellisiin, tutkimukseen ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Suomessa ammattikorkeakoulu harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä aluekehitystä ja työelämää edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa taiteellista toimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä tutkimustoimintaa. (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.)

Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun välisiä siirtymävaiheen opintoja kutsutaan väyläopinnoiksi. Väyläopiskelijat ovat koulutuksen oma kohderyhmä ja heidän ohjaamisensa vaatii erityistarpeita sekä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun vahvaa yhteistyötä. (Ikonen & Voutila 2018, 163.) Väyläopinnot ovat ammattikorkeakouluopintoja, jotka sisällytetään opiskelijan ammatilliseen toisen asteen tutkintoon. Väyläopinnot suoritetaan avoimen ammattikorkeakoulun opintoina ja ne hyväksiluetaan opiskelijan tutkintoon myöhemmin, jos opiskelija jatkaa ammattikorkeakouluun tutkinto-opiskelijaksi. Väyläopinnot on suunniteltu niin, että ne lyhentävät kokonaisopiskeluaikaa jopa vuodella. (Ikonen & Voutila 2018, 176.)

Tässä työssä tutkitaan Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuutta. Perho Liiketalousopisto on matkailu-, ravintola- ja liiketoiminnan alojen yksityinen toisen asteen ammatillinen oppilaitos. Perho Liiketalousopiston toiminta alkoi 1.1.2017, kun Ravintolakoulu Perho, Helmi Liiketalousopisto ja Haaga-perho yhdistettiin (Perho Liiketalousopisto s.a.b). Perho Liiketalousopistossa opiskelu kehittää työelämässä tarvittavia taitoja, tietoja ja sosiaalisia valmiuksia ja ammatillisen koulutuksen perustutkinnot valmistavat suoraan työelämään (Perho Liiketalousopisto s.a.c). Perhon ravintola- ja catering-alan perustutkinnosta, ruokapalvelujen osaamisalalta valmistutaan kokiksi. Opiskelujen aikana opetellaan valmistamaan erilaisia ruoka-annoksia ja ruokalajeja, tutustutaan raaka-aineisiin ja opetellaan keittiön puhtaanapitoa. Opinnoissa opetellaan myös ravintosuosituksia ja erityisruokavalioita. (Perho Liiketalousopisto s.a.d.)

1.3 Työn aiheen yhteiskuntavastuullinen merkitys

Ammatillisesta koulutuksesta siirtymistä korkea-asteelle pidetään linjassa elinikäisen oppimisen tavoitteiden kanssa (Virolainen & Teräs 2018, 52). Elinikäisen oppimisen käsitteellä tarkoitetaan nimensä mukaisesti kaikkea oppimista elämän alusta, aina elämänkaaren loppuun asti. Oppimista tapahtuu niin kouluissa ja koulutuksissa kuin myös työelämässä ja arjessa. (TEPA-termipankki 2023.) Elinikäinen oppiminen on nähty keinona vastata työvoiman muuttuviin tarpeisiin ja sitä mahdollistavina toimenpiteinä on pidetty muun muassa nuorten motivointia, koulutuksen ja työelämän yhteyksien vahvistamista, arviointimenetelmien vahvistamista sekä järjestelmän joustavuuden lisäämistä. (Virolainen & Teräs 2018, 52.)

Maailmassa moni asia on muuttunut lyhyessä ajassa. Suomi on kokenut koronapandemian ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 rikkoi ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme vahvoja pila-reita. Ukrainan sodan ja koronakriisin seuraukset kuormittavat Suomen taloutta jo aiempien haasteiden, kuten väestön ikääntymisen lisäksi. (Sitra 2023, 6–7.)

Suomen itsenäinen juhlarahasto eli Sitra (2023, 14–16) on tehnyt ehdotuksen päättäjille, joka sisältää neljä strategista valintaa Suomelle, joista yksi on ”Osaaminen ja sivistys luovat Suomelle kestävästä menestystä”. Sitran mukaan osaamisen kehittämiseen panostus nähdään kansantaloutta vahvistavana ja pitkän aikavälin investointina. Suomalainen väestö vanhenee ja osaajapula koskettaa Suomessa. Suomen valmius suunnata kohti kestävämpää taloutta ja uudistuvaa demokratiaa tarvitsee elinikäistä oppimista. Osaaminen ja sivistys luovat Suomelle kestävästä menestystä.

2 Koulutus Suomessa

Tässä luvussa käsitellään koulutusta Suomessa. Ensimmäisessä alaluvussa kerrotaan suomalaisesta koulujärjestelmästä, koulutuksen rahoittamisesta ja syvennyttään ammatillisen koulutuksen käytäntöihin 2020-luvulla. Toisessa alaluvussa avataan syitä joustavien opintopolkujen taustalla ja kerrotaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehityksestä. Näiden lisäksi luvussa tehdään lyhyt katsaus kansainvälisiin tilastoihin opiskelijoiden hakeutumisesta toiselta asteelta kolmannelle asteelle. Edellä mainitut käsitteet myös avataan tässä luvussa.

2.1 Suomalainen koulujärjestelmä

Kaikilla suomalaisilla on oppivelvollisuus, joka alkaa peruskoulusta. Perusopetus on maksutonta ja se käsittää vuosiluokat 1–9. Peruskoulun päättyessä oppivelvollisuus jatkuu ja nuoren tulee hakea perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Oppivelvollisuus päättyy henkilön täyttäessä 18 vuotta tai kun hän suorittaa toisen asteen tutkinnon eli ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon, jotka kestävät yleensä kolme vuotta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.) Ammatillinen tutkinto suoritetaan ammatillisessa oppilaitoksessa ja koulutus tuottaa ammatillista osaamista (Tilastokeskus s.a.).

Toisen asteen koulutuksesta valmistumisen jälkeen voidaan hakea kolmannelle asteelle eli korkeasteen koulutukseen, jota annetaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Ammattikorkeakoulututkinnon opiskelu kestää yleensä 3,4–4,5 vuotta. Toisen ja kolmannen asteen koulutukset ovat Suomessa maksuttomia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.) Kolmannella asteella voi myös opiskella maksullisissa avoimissa korkeakouluissa, kuten avoimessa ammattikorkeakoulussa. Se on ammattikorkeakoulu, jossa voi opiskella iästä tai pohjakoulutuksesta riippumatta eri alojen ammattikorkeakouluopintoja. Avoimen ammattikorkeakoulun opetus on tavallisen ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaista ja avoimessa ammattikorkeassa suoritettavat opinnot hyväksiluetaan, jos opiskelija jatkaa tutkintokoulutukseen ammattikorkeakoulussa. Kaikki ammattikorkeakoulut Suomessa tarjoavat avoimen ammattikorkeakoulun opintoja. (Opintopolku s.a.a.)

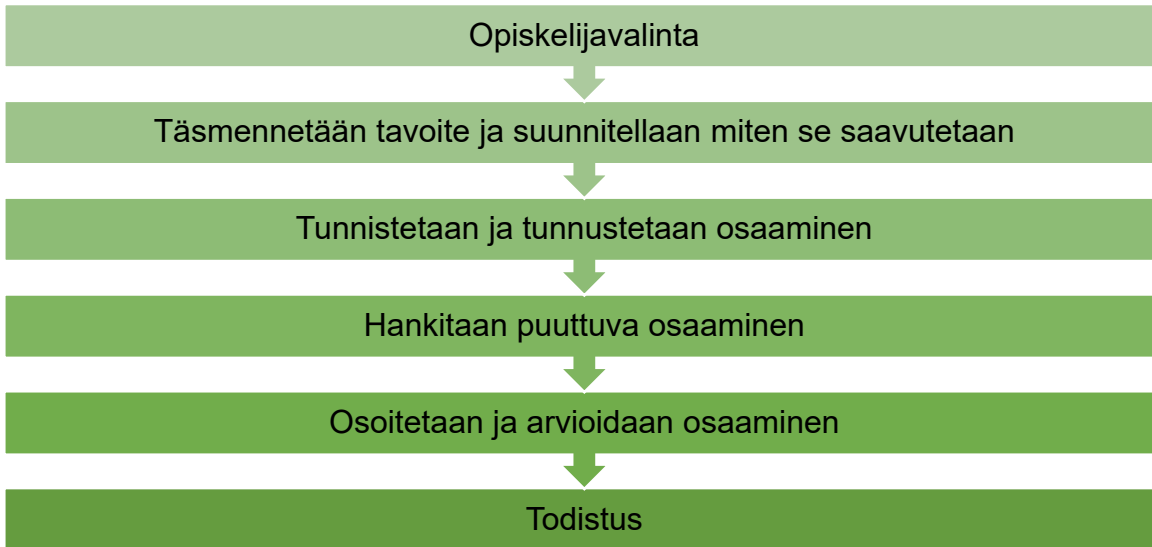
Suomessa koulutusta rahoittaa valtio, kunnat ja Euroopan Unioni. Koulutuksen rahoituksen runkona on perusrahoitus, joka on määritelty eri koulutusmuodoissa eri tavoin. Perusrahoituksen lisäksi rahoitus voi muodostua suoriterahoituksesta, vastuurahoituksesta, strategisesta rahoituksesta ja hankerahoituksesta. (Opetusalan ammattijärjestö OAJ 2022.) Ammatillisen koulutuksen määrärahasta 70 prosenttia on perusrahoitusta, joka kohdennetaan tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän perusteella. Määrärahasta 20 prosenttia on suoriterahoitusta, jonka perusteena on suoritettavat tutkinnot ja tutkinnon osien osaamispisteet. Loput kymmenen prosenttia rahoituksesta on vaikuttavuusrahoitusta, johon vaikuttaa opiskelijapalautteet sekä tutkinnon suorittaneiden

työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen. (Opetushallitus 2022, 37–38.) Jatko-opintoihin siirtyneellä tarkoitetaan henkilöä, joka on suorittanut tutkinnon ja suorittaa korkeakouluopintoja valmistumisestaan seuraavan vuoden lopussa (Opetushallitus 2022, 44).

Toisen asteen ammatillinen koulutus on uudistunut merkittävästi 2010–2020 lukujen taitteessa. Muun muassa koulutukseen liittyvää lainsäädäntöä, ammatillisen koulutuksen rahoitusmalleja sekä opetuksen pedagogisia käytäntöjä on uudistettu. Uudistusten taustalla on Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan kirjattu ammatillisen koulutuksen reformi (Maunu 2020, 45.), joka oli hallitusohjelman osaaminen ja koulutus -osion yksi kuudesta kärkihankkeesta (Ratkaisujen Suomi 2015, 17–18). Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin tarkoitus oli muuttaa ammatillinen koulutus osaamisperusteiseksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Reformi sai aikaan uuden lain ammatillisesta koulutuksesta, joka tuli voimaan 1.1.2018. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2021, 5.)

Ydinasioina ammatillisen koulutuksen reformissa ovat olleet laaja-alainen osaaminen, tiivis yhteistyö työelämän kanssa ja henkilökohtaiset opintopolut (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Jokaiselle ammatillisen koulutuksen opiskelijalle suunnitellaan ja toteutetaan yksilöllinen, hänen tarpeitaan vastaava opintopolku ja sitä nimitetään henkilökohtaistamiseksi. Henkilökohtaistamisessa tunnustetaan ja tunnustetaan opiskelijan aiempi osaaminen ja suunnitellaan, miten ja mitä uutta osaamista opiskelija hankkii, miten osaaminen osoitetaan sekä mitä tukea ja ohjausta opiskelija tarvitsee, hänen elämäntilanteensa huomioiden. (Opetushallitus 2023a.) Osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan, että opiskelijan aiemmin hankkima tieto selvitetään esimerkiksi tutkintotodistuksilla tai muilla asiakirjoilla. Osaamisen tunnustamisella taas tarkoitetaan opiskelijan jo osoittaman osaamisen sisällyttämistä suoritettavaan tutkintoon. (Opetushallitus 2023b.)

Kaikille ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville laaditaan yksilöllinen suunnitelma eli henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Opiskelijoilla on erilaisia tavoitteita, joihin voi vaikuttaa muun muassa aiemmin hankittu osaaminen ja oppimisvalmiudet. Myös tavat ja paikat hankkia osaamista vaihtelevat - osaamista voi hankkia esimerkiksi oppilaitosympäristössä, harrastuksissa tai työpaikalla. Myös tutkinnon suorittamiseen tarvittava aika vaihtelee. HOKS on työväline opettajille, ohjaajille ja opiskelijalle oppilaitoksessa ja työpaikoilla. HOKSista nähdään opiskelijan suunniteltu yksilöllinen opiskelupolku ja se helpottaa toimintaa koulutusta järjestettäessä. Opintojen aikana suunnitelmat muuttuvat ja HOKSia päivitetään sen mukaan. (Opetushallitus 2023.) Opintojen henkilökohtaistamisprosessi on havainnollistettu vaiheittain alla olevassa kuvassa 1.

Kuva 1. Opintojen henkilökohtaistamisprosessi (Mukaillen, Opetushallitus 2023a)

2.2 Taustat joustavuuden lisäämiseen

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman osaaminen ja koulutus -osion yhtenä tavoitteena oli nopeuttaa siirtymistä työelämään. Tavoitteen toteuttamiseksi haluttiin muun muassa tehdä opintopoluista mahdollisimman joustavia koulutusasteiden välillä, uudistaa korkeakoulujen valintakoemenettelyä ja lisätä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä. (Ratkaisujen Suomi 2015, 18.) Korkeakoulujen opiskelijavalintoja kehitettiin vuosina 2018–2020 ja kehityksen tavoitteena oli tehostaa opiskelupaikkojen kohdentumista ja sujuvoittaa korkeakoulutukseen siirtymistä (Karhunen, Pekkarinen, Suhonen & Virkola 2022, 1). Vuodesta 2020 lähtien ammattikorkeakouluihin on valittu opiskelijoita todistusvalinnalla niin ammatillisten perustutkintojen arvosanojen perusteella kuin myös ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen perusteella (Tammilehto ym. 2019, 17). Todistusvalinta on nykyään tärkein väylä korkeakouluopintoihin, yli 50 prosenttia kaikista korkeakoulujen opiskelupaikoista täytetään arvosanojen perusteella. Ennen opiskelijavalintojen kehittämistä ammattikorkeakoulut eivät käyttäneet todistusvalintaa käytännössä ollenkaan. (Karhunen ym. 2022, 6–7.)

Pääsykokeella täytettävien paikkojen määrät ammattikorkeakouluissa ovat vähentyneet huomattavasti ja syksyllä 2019 ammattikorkeakoulut ottivat käyttöön uuden yhteisen digitaalisen valintakokeen, joka testaa hakijan soveltuvuutta ammattikorkeakouluopintoihin. Todistusvalinnan ja pääsykokeiden lisäksi myös vaihtoehtoisia opiskelijavalintamenettelyjä kehitetään, kuten avoimen korkeakoulun kautta suoritettujen opintojen perusteella tehtäviä valintoja. (Tammilehto ym. 2019, 17.)

Ammatillisesta toiseen asteen koulutuksesta haetaan selkeästi enemmän opiskelemaan ammattikorkeakouluun kuin yliopistoon. Vuonna 2020 Suomen ammattikorkeakoulujen uusista

opiskelijoista lähes 47 prosenttia oli suorittanut jonkin ammatillisen tutkinnon, (Vipunen 2020a) kun taas Suomen yliopistoissa aloittaneista uusista opiskelijoista vain noin 11 prosenttia, oli suorittanut aiemmin ammatillisen tutkinnon (Vipunen 2020b). Suomessa haetaan ylipäätään korkeakouluun vähemmän ammatillisella tutkinnolla. Esimerkiksi vuonna 2020 Haaga-Heliassa aloitti 2973 uutta opiskelijaa, joista 29 prosenttia, oli suorittanut aiemmin ammatillisen tutkinnon, kun taas ylioppilas-tutkinnon oli suorittanut 73 prosenttia. Jotkut ovat voineet suorittaa aiemmin molemmat tutkinnot ja heidän aiempi koulutuksensa näkyy molemmissa prosenttiosuuksissa. (Vipunen 2020a.)

Korkeakoulutukselta edellytetään entistä enemmän joustavuutta ja opiskelijoille helpompaa siirtymistä korkeakouluopintoihin. (Tammilehto ym. 2019, 9.) Opetusministeri asetti tammikuussa 2019 ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön kehitysryhmän. Ryhmän tehtävänä oli kuvata ja selvittää ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyön erilaisia toimintamalleja ja niiden nykytilaa, sekä määritellä tavoitteita yhteistyölle ja antaa ehdotuksia yhteistyön kehittämiseksi. (Tammilehto ym. 2019, 9–10.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision 2030 yhtenä tavoitteena on osaamis- ja koulutustason nostaminen niin, että vuonna 2030 vähintään 50 prosenttia 25–33 vuotiaista suorittaa korkeakoulututkinnon, kun vuonna 2019 luku oli 42 prosenttia. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää, että yhä useampi suorittaa korkeakoulututkinnon ja huomattavasti aiempaa nuorempana. (Tammilehto ym. 2019, 9.) Suomalaiset pitävät väli vuosia toisen- ja kolmannen asteen välissä ja aloittavat korkea-asteen opinnot verrattain myöhemmin kuin monissa muissa maissa. The Organisation of Economic Cooperations and Development eli OECD:n tekemän kansainvälisen vertailun mukaan vuonna 2017 Suomessa korkeakoulututkinnon aloittaneista opiskelijoista vain 20 prosenttia on jatkanut suoraan toiselta asteelta korkeakouluopintoihin. Luku oli koko vertailun toiseksi pienin, vertailun kolmanneksi pienin prosentti oli Ruotsilla, jolla sekin oli lähes kymmenen prosenttia enemmän kuin Suomella. Suurimman prosentin vertailussa sai Yhdysvallat, missä lähes 95 prosenttia korkeakoulun aloittaneista tuli suoraan toisen asteen opinnoista. (OECD 2019, 196.) Muutamassa vuodessa on tapahtunut kehitystä ja vuonna 2020 samanlaisessa vertailussa Suomen prosentti oli jo 29,5. (OECD 2022, 184.)

3 Väyläopinnot

Tässä luvussa käsitellään väyläopintoja. Ensin avataan väyläopintojen käsitettä, josta jatketaan ensimmäiseen alalukuun, jossa kerrotaan väyläopinnoista yleisesti sekä restonomien väyläopintomahdollisuuksista Suomessa. Toisessa alaluvussa syvennyttään tarkemmin Haaga-Helian ja Perhon yhteistyöhön väyläopinnoissa.

Väyläopinnot ovat ammattikorkeakouluopintoja, jotka suoritetaan avoimessa ammattikorkeakoulussa ja ne sisällytetään opiskelijan ammatilliseen toisen asteen tutkintoon. Väyläopinnot ovat maksuttomia toisen asteen opiskelijoille, ja opintojen avulla opiskelijan kokonaisopiskeluaika lyhenee jopa vuodella. Kun opiskelija jatkaa väyläopintojen jälkeen opintojaan samassa ammattikorkeakoulussa ja samalla tutkintolinjalla, jossa väyläopinnot suoritettiin, opinnot hyväksiluetaan täysimääräisinä. Jos opiskelija sen sijaan jatkaa opintojaan jossain toisessa korkeakoulussa kuin siinä, missä hän suoritti väyläopintojaan, osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi ammattikorkeakoulututkintoa. Väyläopintoina voi myös käydä yksittäisiä opintojaksoja, mutta ne eivät lyhennä kokonaisopiskeluaikaa merkittävästi. (Ikonen & Voutila 2018, 176.)

Väyläopintoja suunnitellaan ammattikorkeakoulun ja ammatillisen koulutuksen järjestäjän yhteistyönä, suunnittelu alkaa oppilaitosten opetussuunnitelmia vertaamalla. Väyläopiskelijoiden ohjaaminen vaatii erityistarpeita sekä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun vahvaa yhteistyötä. Molemmissa oppilaitoksissa tulee olla väyläopintojen vastuuhenkilöt, jotka suunnittelevat ja sopivat miten opiskelijoiden ohjaus ja tuki järjestetään. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä suunnittelee opiskelijan kanssa, mihin tutkinnon osiin ammattikorkeakoulussa hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan ammatillisessa tutkinnossa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja ammattikorkeakoulu suunnittelevat ja toteuttavat väyläopintoihin liittyviä ohjauskäytänteitä yhteistyötä ja ohjaushenkilöstö on tietoinen ohjaukseen liittyvistä menettelytavoista. Oppilaitokset takaavat väyläopintojen suunnitteluun ja toteutukseen riittävät resurssit. Ohjaus väyläopinnoissa on kannustavaa ja siinä otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet, urasuunnitelmat sekä elämäntilanne. (Ikonen & Voutila 2018, 176–177.)

3.1 Väyläopinnot Suomessa

Suomessa on 24 ammattikorkeakoulua, (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.) joista 20 koulua tarjoaa jonkinlaisia väyläopintoja toisen asteen opiskelijoille. Suomen eri ammattikorkeakoulujen verkkosivuilta voi nähdä eri opetusvaihtoehtojen tarjontaa sekä minkälaisia väyläopintoja eri oppilaitoksilla on tarjolla. Yleisimmin ammattikorkeakoulut tarjosivat toiseen asteen opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa toisen asteen opintojen aikana 15–30 opintopistettä ilmaiseksi avoimessa ammattikorkeakoulussa, jonka jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus hakea tutkinto-opiskelijaksi kyseiseen

ammattikorkeakouluun erillishaun kautta. Opiskelupaikan saatuaan nämä jo suoritettut opinnot tunnustetaan osaksi tutkintoa. Erillishauulla tarkoitetaan joustavaa ammattikorkeakouluhakua, jossa haetaan suoraan yhteen koulutukseen ja täytetään koulutuksen oma hakulomake. Erillishakuja järjestetään ympärivuoden, kun yleisesti ammattikorkeakouluun haetaan yhteishaun kautta, joita järjestetään kolmesti vuodessa (Opintopolku s.a.b). Erillishaussa haetaan vain yhteen koulutukseen, kun yhteishaussa voi hakea jopa kuuteen koulutukseen yhtä aikaa, ja ne voivat olla sekä yliopistojen koulutuksia että ammattikorkeakouluja (Opintopolku s.a.c).

Tässä työssä tutkitaan Perho Liiketalousopiston kokin ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ruokatuotannon johtamisen eli restonomin väyläopintojen sujuvuutta. Suomen eri ammattikorkeakouluilla on erilaisia väyläopintoja toisen asteen- ja restonomin opintojen välillä. Perho ja Haaga-Helia tekevät yhteistyötä myös matkailun opinnoissa: Perhon matkailun perustutkinnon opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa viimeisenä opiskeluvuotenaan 55 opintopistettä väyläopintoja Haaga-Helian avoimen ammattikorkeakoulun kautta ja hakea suoraan opiskelemaan Haaga-Helian matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelmaan restonomiksi. Avoimen ammattikorkeakoulun kautta suoritettujen restonomin opinnot hyväksiluetetaan perustutkinnossa ja opiskelija jatkaa tutkinto-opiskelijana suoraan toisen vuoden opinnoista. (Perho s.a.e.)

Restonomin tutkinnon voi opiskella Suomessa 13 eri ammattikorkeakoulussa (Opintopolku s.a.d) ja niistä kymmenessä restonomin opinnot voi aloittaa toisen asteen opintojen aikana väyläopintoina. Haaga-Helian ja Perhon lisäksi ainoastaan Karealia ammattikorkeakoulu ja ammatillinen oppilaitos Riveria tarjoavat selkeästi yhteistyöllä suunniteltua väylää restonomille. Riverian hotelli-, ravintola- ja cateringalan opiskelijat voivat opintojensa aikana suorittaa avoimen ammattikorkeakoulun kautta restonomin ensimmäisen vuoden opinnot eli 55 opintopistettä ja hakea suoraan toiselle vuodelle tutkinto-opiskelijaksi. (Väyläopinnot 2023a.) Jotkut ammattikorkeakoulut tarjoavat restonomin väyläopintoja kenelle tahansa toisen asteen opiskelijalle, perustutkinnon linjasta tai oppilaitoksesta riippumatta. Näin toimii esimerkiksi Laurea ammattikorkeakoulu. (Laurea s.a.). Alapuoella taulukossa 1 on listattu Suomen eri ammattikorkeakoulut, jotka tarjoavat toisen asteen opiskelijoille restonomin väyläopintoja. Taulukosta näkee myös, mitä eri nimityksiä ammattikorkeakouluilla on väyläopinnoille, kuinka laajoja opinnot ovat ja ovatko ne suunniteltu yhdessä jonkin tietyn toisen asteen oppilaitoksen kanssa.

Taulukko 1. Ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen restonomin väyläopintomahdollisuudet

Ammattikorkeakoulu	Nimitys	Väyläopin- tojenlaajuus (op.)	Tietty yh- teistyö op- pilaitos
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	55	Kyllä
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	30	Ei
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu	Jatkoväyläopinnot	20	Ei
Kajaanin ammattikorkeakoulu	KAMKstart-opinnot	15	Ei
Karelia ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	30 tai 55	Kyllä
LAB-ammattikorkeakoulu	MOTARI-opinnot	30	Kyllä
Lapin ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	15	Kyllä
Laurea ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	20	Ei
Satakunnan ammattikorkeakoulu	Nopsa-väyläopinnot	14–16	Kyllä
Tampereen ammattikorkeakoulu	Väyläopinnot	30	Kyllä

3.2 Haaga-Helian ja Perhon yhteistyö

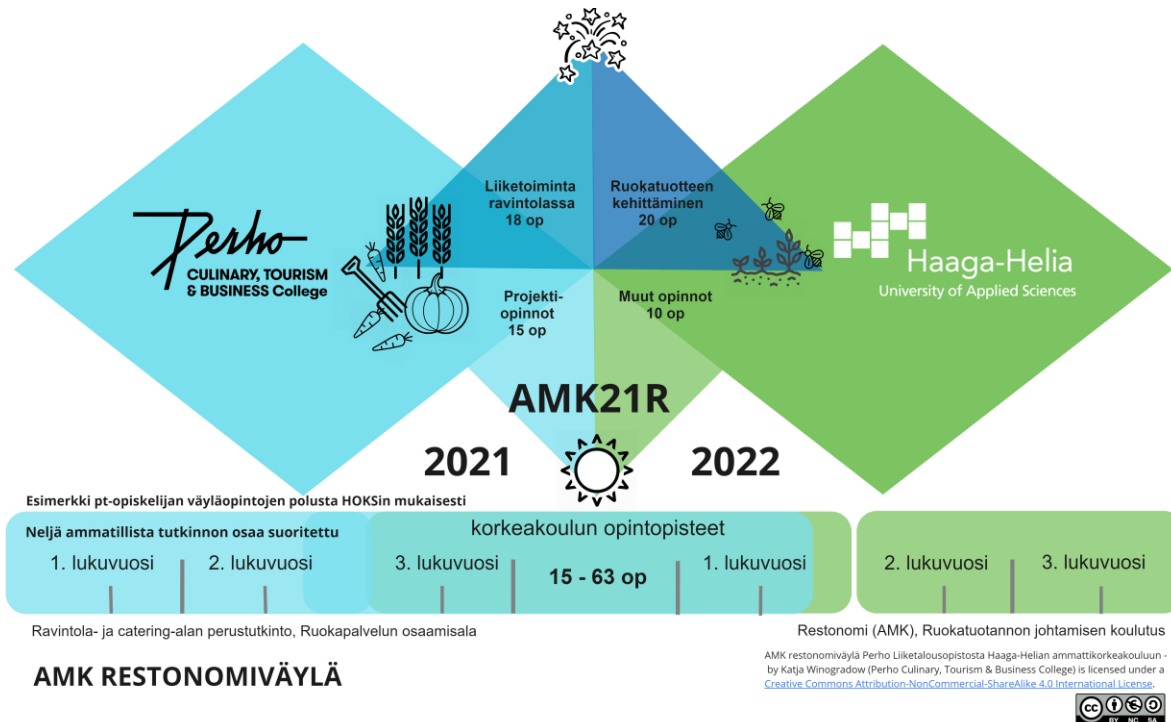
Perho Liiketalousopiston kokin väyläopinnot restonomiksi käynnistyivät syksyllä 2019 ravintola- ja catering-alan perustutkintoa ruokapalveluiden osaamisalalla kokkiopintoja suorittaville opiskelijoille. Väyläopinnoissa opiskelija suorittaa toisen asteen kokkiopintojen aikana Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ensimmäisen lukuvuoden restonomiopintoja avoimen ammattikorkeakoulun väylän kautta. (Perho Liiketalousopisto s.a.a.) Suoritettuja opintoja tulee kertyä lukuvuoden aikana vähintään 55 opintopistettä ja keskiarvon tulee olla vähintään 3,00, jotta opiskelijalle aukeaa väylä suoraan erillishaussa Haaga-Helian tutkinto-opiskelijaksi ruokatuotannon johtamisen linjalle (Kaksonen 18.4.2023).

Keväällä 2023 väyläopintoja pitkin tutkinto-opiskelijaksi tulleista opiskelijoista kolme on valmistunut Haaga-Heliasta ruokatuotannon johtamisen linjalta restonomiksi ja 13 suorittaa opintojaan Haaga-Heliassa edelleen. Väyläopiskelijaksi on vuosina 2019–2022 valittu Perhosta yhteensä 32 opiskelijaa. Väyläopintoja aloittaneista opiskelijoista 13 on keskeyttänyt väyläopinnot, eikä ole jatkanut tutkinto-opiskelijaksi Haaga-Heliaan. Kolme opiskelijaa on suorittanut väyläopinnot ja hakenut tutkinto-opiskelijaksi, mutta keskeyttänyt opintonsa Haaga-Heliassa tutkinto-opiskelijana. Väyläopintojen aikana keskeyttäneistä viisi keskeytti lukuvuoden 2022–2023 aikana. (Nelimarkka 21.4.2023.)

Päivi Kaksonen (18.4.2023) uskoo sen olevan seurausta koronapandemiasta, jolloin opiskelu on ollut erilaista kuin normaalisti. Väyläopintonsa keskeyttäneet opiskelijat ovat yhtä lukuun ottamatta jatkaneet Perhossa tutkintonsa loppuun asti ja heillä väyläopinnoissa suoritettut opinnot säilyvät, jos opiskelija myöhemmin haluaa hakea ammattikorkeakouluun.

Väyläopiskelija on virallisesti opiskelijana Perhossa ja hän suorittaa ammatillisen tutkinnon osia Haaga-Helian avoimessa ammattikorkeakoulussa ilmaiseksi. Korkeakouluopinnot tunnustetaan ja tunnustetaan opiskelijan ammatillisen tutkinnon suorituksiin. Väyläopiskelija voi myös hankkia osaamisensa Haaga-Heliassa, mutta näyttää taidot Perhossa, jolloin myös arviointi voidaan suorittaa Perhossa. Kaikkien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden HOKSiin on kirjattu, miten opiskelijan osaaminen hankitaan. Väyläopiskelija hankkii osaamista korkeakoulussa, kun joku toinen opiskelija voi hankkia osaamista harrastusten piirissä tai vaikka lukiossa. Haaga-Helian ja Perhon opetussuunnitelmia verrataan toisiinsa vuosittain ja tarkistetaan, miten oppilaitosten opinnot vastaavat toisiaan väyläopintojen aikana. (Kaksonen 18.4.2023.)

Väyläopintojen tavoitteena on saada opiskelijoita korkeakoulupolulle. Opiskelija säästää väyläopintojen avulla yhden vuoden opinnoissaan, kun hän tekee opintoja päällekkäin ja näin korkeakoulupolkua nopeutetaan. Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen tarkoituksena on tukea opiskelijoita siirtymään ammatilliselta toiselta asteelta suoraan korkeakouluopintoihin, eikä vasta kun on oltu muutama vuosi työelämässä. Lisäksi oppilaitos hyötyy rahallisesti, kun opiskelija siirtyy jatko-opintoihin. (Kaksonen 18.4.2023.) Alla olevassa kuvassa 2 on havainnollistettu Haaga-Helian ja Perhon restonomin väyläopintoja.

Kuva 2. Ammattikorkeakoulun restonominväylä (Winogradow, K. s.a.)

Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen yhteistyötä hoitavat suurimmaksi osaksi opinto-ohjaajat kummastakin oppilaitoksesta. Tieto oppilaitosten välillä kulkee pääsääntöisesti opinto-ohjaajien kautta, he pitävät yhteyttä sähköpostilla, etäyhteyksin ja välillä tapaavat toisiaan kasvotusten. Vaikka opiskelija siirtyy fyysisesti opiskelemaan Haaga-Heliaan, Haagan restonomi kampukselle, on hän edelleen Perhon opiskelija. Perhon opinto-ohjaaja pitää opiskelijoille myös väyläopintojen aikana HOKS-keskusteluja, ja opiskelijat saavat tarpeen vaatiessa tukea myös korkeakouluopintoihin Perhosta. Väyläopiskelijoille voidaan järjestään esimerkiksi opintopiiri, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus tulla tekemään korkeakoulun tehtäviä Perhon tiloihin, jolloin lehtori ja opinto-ohjaaja Perhosta voivat auttaa tehtävien kanssa. (Kaksosen 18.4.2023.)

Väyläopintoihin hakemiseen liittyvä ohjaus on opinto-ohjaaja Päivi Kaksosen (18.4.2023.) mukaan pitkä prosessi, jolla halutaan varmistaa, että jokainen väyläopinnoissa aloittava opiskelija tietää mihin on ryhtymässä. Perhossa pidetään ensin kaikille kiinnostuneille opiskelijoille yhteinen infotilaisuus, jonka jälkeen halukkaat voivat ilmoittaa kiinnostuksensa väyläopinnoista. Opinto-ohjaaja kutsumu kiinnostuneet HOKS-keskusteluun, jossa katsotaan opiskelijan kanssa yhdessä, mitä väyläopinnoissa oleminen tarkoittaisi ammatillisen tutkinnon osalta. Opiskelija voi esimerkiksi joutua suorittamaan jotain tutkinnon osia oppilaitoksen kesäloman aikana. HOKS-keskustelun jälkeen opiskelijalle annetaan harkinta-aikaa ja varmistetaan hänen halukkuutensa aloittaa väyläopinnot. Jos opiskelija edelleen itse haluaa aloittaa väyläopinnot ja ammatillisen tutkinnon suoritukset ovat siihen sopivalla mallilla, voidaan Perhosta puoltaa väyläopintoja opiskelijalle. Tämän jälkeen

Perhon opinto-ohjaaja ilmoittaa halukkaat ja heidän opintojensa tilanteen Haaga-Heliaan, jonka jälkeen Haaga-Helian edustajat haastattelevat hakijoita ja tekevät lopullisen päätöksen. (Kaksonen 18.4.2023.)

Haaga-Helian ja Perhon väyläopintoja on pyritty kehittämään vuosien aikana, opinto-ohjaaja Päivi Kaksonen (18.4.2023) on kerännyt väyläopiskelijoilta palautteita, joiden pohjalta väyläopintoihin on tehty muutoksia. Palautteiden perusteella Haaga-Helia ja Perho ovat alkaneet järjestää uusille väyläopiskelijoille perehdytystä jo ennen väyläopintojen alkua. Perehdytyskurssi pidetään keväällä uusien väyläopiskelijoiden valinnan jälkeen ja varsinaiset väyläopinnot alkavat seuraavana syksynä. Perehdyttämiskurssista opiskelijat saavat jo kerättyä väyläopintojen ensimmäiset opintopisteet.

4 Tutkimusmenetelmä

Tässä luvussa kerrotaan tutkimusmenetelmästä, haastattelumenetelmästä sekä haastattelun analysoinnista. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää ja aineistonhankintamenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua tutkimushaastattelua. Haastattelujen aineistolle tehtiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi, jossa menetelmänä oli luokittelu ja apuvälineenä käytettiin koodausta.

Tutkimus voidaan toteuttaa kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä, kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä tai samassa tutkimuksessa voidaan käyttää myös molempia tutkimusmenetelmiä. Määrällisessä tutkimusmenetelmässä aineistot on yleensä tuotu numeeriseen muotoon ja tutkimuksen tavoitteet voidaan ilmaista testattavien hypoteesien muodossa. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä sen sijaan tarkastellaan yksittäisiä tapauksia ja tutkimuksessa on olennaista ihmisten oma näkökulma. Laadullisen tutkimuksen tehtävänä on saada tulkinta kohteena olevasta ilmiöstä teoreettisesti. Siinä on keskeistä tutkittavien kokemukset ja tutkimuksen tavoitteet voivat olla kuvailevia. (Puusa & Juuti 2020, 75–77.)

Tähän työhön valittiin laadullinen tutkimusmenetelmä, koska työn tutkimusongelmat on muotoiltu kysymysmuotoon ”miten” ja kysymyksillä halutaan saada tietoa kokemuksista. (Puusa & Juuti 2020, 75–77.) Tässä työssä tutkitaan Haaga-Helien ja Perhon väyläopintoihin osallistuneiden opiskelijoiden kokemuksia väyläopintojen toimivuudesta, oppilaitosten yhteistyön sujuvuudesta sekä väyläopintojen kehitystarpeista.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on saada tietoa työn toimeksiantajalle Haaga-Helia ammattikorkeakoululle siitä, miten väyläopiskelijat kokevat Perhon kokkiopintojen ja Haaga-Helien ruokatuotannon johtamisen opintojen keskinäisten väyläopintojen toimivuuden. Haaga-Helia ja Perho aloittivat yhteistyön näiden väyläopintojen tiimoilta vuonna 2019 (Perho s.a.a) ja ensimmäiset tätä väylää pitkin kulkeneet opiskelijat ovat valmistuneet Haaga-Heliasta ruokatuotannon johtamisen linjalta restonomiksi joulukuussa 2022 (Nelimarkka 21.4.2023).

Työn pääongelma:

- Miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden?

Työn alaongelmat:

- Miten yhteistyö oppilaitosten välillä on sujunut väyläopiskelijoiden mielestä?
- Miten väyläopintoja voisi kehittää?

4.1 Tutkimushaastattelu

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonhankintamenetelmät ovat kysely, haastattelu, havainnointi sekä erilaisten dokumenttien avulla koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Tässä työssä aineiston hankintamenetelmäksi valikoitui haastattelu, koska se sopii Puusa & Juuti (2020, 106) mukaan hyvin abstraktien ilmiöiden tutkimiseen.

Haastattelu on yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen tekniikoista ja se antaa tutkimusvälineenä mahdollisuuden tutkia tiedonantajien ajatuksia ja lisäksi se antaa myös tutkijalle joustovaraa muotoilla ja laajentaa kysymyksiä haastattelun edetessä (Aurini, Heath & Howells 2016, 80). Haastattelua voidaan pitää keskusteluna, jolle on asetettu etukäteen tavoite. Haastattelu on keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja joka on hänen johdattelemaansa. Parhaimmillaan tutkija pääsee kiinni tutkittavien odotuksiin, kokemuksiin, ajatuksiin ja mieltymyksiin. Haastattelut tulee tallentaa, jotta puheen muodossa olevasta aineistosta voidaan tehdä uskottavia päätelmiä. Haastattelussa kerätty aineisto on tutkimukseen valittujen henkilöiden omakohtaista tulkintaa asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Tutkijan näistä ajatuksista, käsityksistä tai kokemuksista tekemä analyysi on kuitenkin hänen omaa puhettansa, vaikka hän onnistuisi heijastamaan tutkittavien tuntoja ja yhdistämään tulkintahorisonttinsa tutkittavien kanssa. (Puusa & Juuti 2020, 103)

Haastattelun etu menetelmänä on, että haastateltaviksi voidaan valita henkilöitä, joilla tiedetään olevan kokemusta tai tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta. Tällöin haastateltavista voidaan puhua tarkoituksenmukaisesta, harkinnanvaraisesta näytteestä. Tutkimushaastattelun lajeja on monia ja ne eroavat lähinnä toisistaan niiden ohjailevuuden perusteella eli strukturointiasteellaan. Haastattelutyyppejä on muun muassa avoin haastattelu, teemahaastattelu, strukturoitu haastattelu ja puolistrukturoitu haastattelu. (Puusa & Juuti 2020, 106–111.)

Avoin haastattelu tarkoittaa haastattelua, joka on täysin strukturoimaton. Se on keskustelunomainen tilanne, jossa tutkija on miettinyt aihepiirin etukäteen. Teemahaastattelussa osa sen lähtökohdista on päätetty ennakkoon ja se sopii hyvin ilmiöiden tutkimiseen. Teemahaastattelu lähtee oletuksesta, että tutkittavat ovat kokeneet tietyn asian tai prosessin. Teemahaastattelu etenee ennalta mietittyjen teemojen ja niitä koskevien tarkentavien kysymysten avulla, mutta kysymykset eivät ole tarkkoja, vaan haastateltavaa kannustetaan puhumaan tietyn teeman aihepiiristä vapaasti. Strukturoidussa haastattelussa tutkija on laatinut kysymykset etukäteen ja kysymysten järjestys ja muoto on kaikille tutkittaville sama. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu eroavat toisistaan siten, että strukturoidussa haastattelussa myös vastausvaihtoehdot ovat valmiina. (Puusa & Juuti 2020, 111–114.)

Tämä tutkimus on toteutettu puolistrukturoidulla haastattelulla, joka tarkoittaa haastattelua, jonka runko on etukäteen suunniteltu ja kaikilla haastateltavilla on samat kysymykset, mutta haastateltavat voivat vastata haluamallaan tavalla, eikä ennalta määritettyjä vastausvaihtoehtoja ole. Puolistrukturoitu haastattelu antaa haastattelijalle mahdollisuuden spontaaneille lisäkysymyksille ja tarjoaa tasapuolisen vertailun haastateltavien välillä. Tutkijan on mahdollista analysoida, miten haastateltavat vastasivat kysymyksiin. (Aurini ym. 2016, 82.) Puolistrukturoituun haastattelumenetelmään päädyttiin, koska haastattelu kysymykset haluttiin päättää etukäteen, mutta haastattelut haluttiin pitää vapaina muutoksille. Tällä haluttiin varmistaa, että kaikkiin haastattelun osa-alueisiin saadaan riittävän laajat vastaukset.

4.2 Haastattelujen analysointi

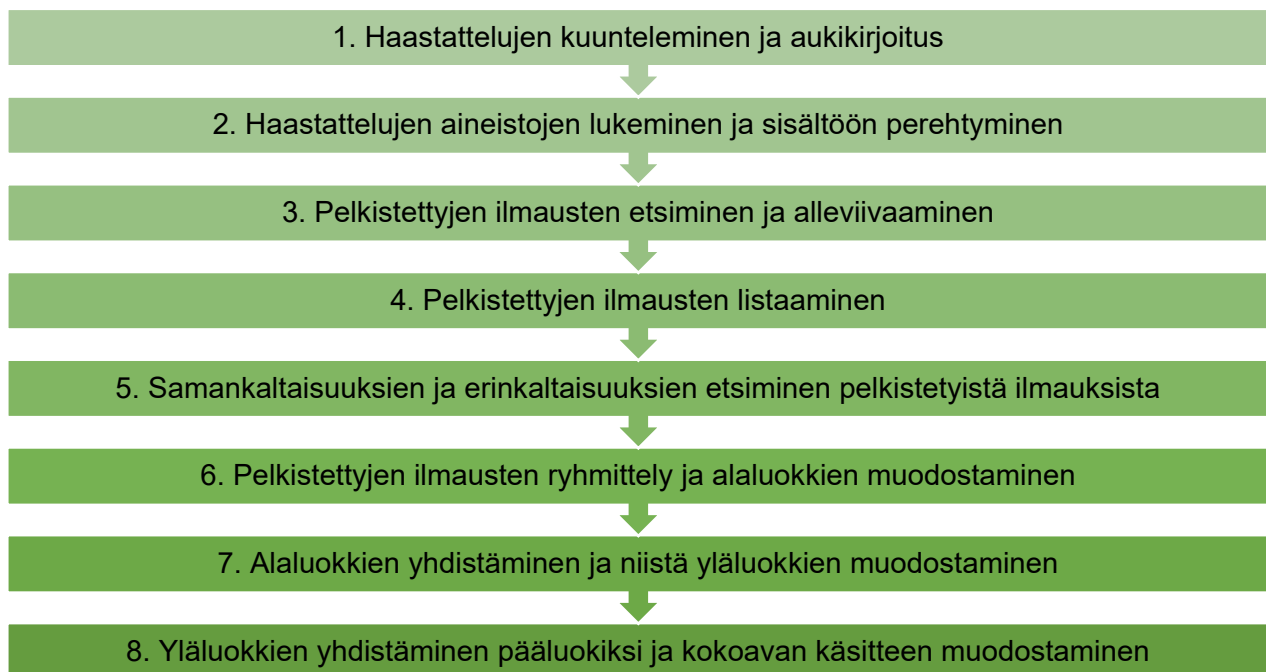
Kun tutkija on saanut haastattelunsa valmiiksi, on aika katsoa ja käsitellä kerättyä aineistoa, eli analysoida aineistoa. Ennen varsinaisen sisällönanalyysin tekemistä on haastattelut saatava ymmärrettävään tekstimuotoon, eli haastattelunauhoitukset litteroidaan. Litterointi voidaan tehdä sanasta sanaan tai ylimalkaisemmin käyttämällä esimerkiksi puhekieltä. Litterointi on analysoinnin apuväline ja se, miten tarkasti se tehdään, riippuu kehittämistehtävästä ja siitä, mitä tutkitaan. Jos tutkimuskohteena on jotain mitä tulee ilmi esimerkiksi puheviestinnässä, tulee litterointi tehdä sanatarkasti ja lisätä kommentteja haastateltavien käyttäytymisestä ja mielentilasta. Aineiston analysointi alkaa jo litterointivaiheessa, kun haastatteluita kuunnellaan ja kirjoitetaan auki. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015. 107–108.)

Analyysiä aloittaessa aineisto voi tuntua hämmentävältä ja sekavalta, sillä haastateltaville tehdyt kysymykset eivät ole samat kuin varsinaiset tutkimuskysymykset. Haastatteluista ei synny suoria vastauksia tutkimuksen tuloksiin. Haastattelut ovat tutkijalle uusien kysymysten lähde, jotka esitetään kootulle aineistolle, jotta tutkimuksella saataisiin vastauksia tutkimusongelmiin. Tutkimus käynnistyy tässä kohtaan kuin uudestaan, kun tutkija alkaa tutustua aineistoonsa. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 9–10.) Tutkija lukee aineistoaan useaan kertaan ja pyrkii luokittelemaan sitä, löytäen yhteyksiä tutkimuksessa käytettyyn teoriaan (Ojasalo ym. 2015, 110).

Ojasalo, Moilanen & Ritalahti (2015, 110–111) mukaan litteroitu aineisto voidaan purkaa teema-alueittain eli aineistoa voidaan teemoitella. Teemoitetussa sisällönanalyysissä tarkastellaan asioita ja ilmiöitä, mitkä ovat yhteisiä useammalle haastateltavalle. Nämä asiat ja ilmiöt voivat liittyä haastatteluteemoihin, jos sellaiset haastatteluissa oli, tai ne voivat olla haastateltavien mielestä tulleita asioita. Haastatteluaineistoissa ilmenevien toistuvien ilmiöiden tarkastelu suhteessa toisiinsa on yhteyksien tarkastelua, jonka avulla analyysistä tulee syvempi, eikä se jää pintapuoliseksi.

Teemoittelun lisäksi on muitakin tapoja tehdä sisällönanalyysi. Pelkkää sisällönanalyysia voidaan pitää yksittäisenä metodina ja sitä apuna käyttäen voidaan tehdä monenlaista tutkimusta. Luokittelu on teemoittelun tapaista aineiston järjestämistä, mutta luokittelua pidetään yksinkertaisempaan muotona. Alkeellisimmillaan aineistosta voidaan määrittää luokkia ja laskea, montako kertaa mikäkin luokka esiintyy aineistossa. Se, onko lukumäärillä merkitystä, riippuu laadullisen tutkimuksen perinteestä. Kyse on kuitenkin laadullisen aineiston ryhmittelystä ja pilkkomisesta eri aihepiirien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103–105.)

Tämä tutkimus on toteutettu aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus. Aineistolähtöisessä analyysissä aikaisemmilla tiedoilla, havainnoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ei pitäisi olla mitään merkitystä analyysin toteutumisen tai lopputuloksen kanssa, koska analyysin pitäisi olla aineistolähtöistä. Tutkimuksessa käytetyt käsitteet, menetelmät ja tutkimusasetelmat vaikuttavat kuitenkin aina tutkijan havaintoihin ja näin myös tuloksiin. Tästä syystä aineistolähtöistä tutkimusta on vaikea toteuttaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109.) Alla olevassa kuvassa 3 on Tuomi & Sarajärvi (2018) havainnollistamana aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen teoriassa.

Kuva 3. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Mukaillen, Tuomi & Sarajärvi 2018,123)

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyöprosessin pitäisi olla kokonaisuutena luotettava, eikä sen pitäisi antaa sattumanvaraisia kehittämissuhteita tai tuloksia. Työssä käytetyillä käsitteillä tulee olla yhteys tutkimusaineistoon ja teoreettisiin johtopäätöksiin. Tutkimuksen tulosten tulisi olla tarkkoja ja luotettavuuden

arvioinnissa pitäisi kyetä erottamaan kootun aineiston luotettavuus ja siitä tehtyjen päätelmien ja tulosten luotettavuus. Opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttaa, millaista aineistoa ja lähteitä työssä on käytetty. (Vilkkä 2021, luku 4)

Kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä ja sen vuoksi yksittäisessä tutkimuksessa on arvioitava tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Validiteetin avulla tutkitaan, onko tutkimuksessa tutkittu sitä mitä on luvattu ja reliabiliteetin avulla taas tutkitaan tutkimuksen tuloksien toistettavuutta. Näiden käsitteiden käyttöä kuitenkin kritisoitu, koska ne on kehitetty määrällisen tutkimuksen arviointiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 158–160.)

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön päätavoitteena on kehittää opiskelijan valmiuksia soveltaa koulutuksessa hankittua tietoa, osaamista ja kriittistä ajattelua käytännössä (Haaga-Helia 2023d). Opinnäytetyö on siis tekijän harjoitustyö, jonka avulla tekijä osoittaa oppineisuutta omalta alalta. Ammattikorkeakoulun laadullisten opinnäytetöiden aineiston koko on yleensä pieni, eikä tutkimuksessa pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Tästä syystä opinnäytetöiden aineiston kokoa ei tule pitää työn merkittävimpana kriteerinä. Työssä pyritään kuvamaan jotain ilmiötä, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97–98.)

Laadullisessa tutkimuksessa onkin tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta aiheesta tai ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta aiheesta. Tästä syystä tiedonantajien valintaa ei voi tehdä satunnaisesti, vaan sen tulee olla harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. Harkinnanvaraisuus ja sopivuus ovat tutkimuksen tekijän päätettävissä, mutta tutkimuksen raportoinnissa tulee kertoa, miten tiedonantajat ovat valikoituneet tutkimukseen. Tiedonantajien määrän usein ratkaisee tutkimusresurssit, kuten aika ja raha. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97–98.)

Tässä työssä aineistoa on kerätty viideltä henkilöltä. Tutkimus päätettiin toteuttaa pienellä aineistolla, koska tutkimuksen tuloksista arvioitiin tulevan jokseenkin luotettavia viidellä tiedonantajalla. Tutkimuksessa haastateltiin viittä Haaga-Helian ja Perhon väyläopinnoissa opiskellutta henkilöä, jotka ovat jatkaneet tutkinto-opiskelijaksi Haaga-Helian ruokatuotannon johtamisen -linjalle. Keväseen 2023 mennessä heitä on ollut yhteensä 19 (Nelimarkka 21.4.2023). Eli tutkimukseen osallistui noin 26 prosenttia kaikista tähän asti kyseisissä väyläopinnoissa opiskelleista henkilöistä.

5 Tutkimuksen toteutus

Aloitin tutkimuksen toteutuksen tutkimusongelmista, joihin halusin saada vastaukset. Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymykset on muotoiltu alkamaan sanalla ”miten”, joten päädyin laadulliseen tutkimusmenetelmään, jonka toteutin tutkimushaastatteluilla. Tutkimuksen näkökulmana oli väyläopiskelijoiden näkökulma heidän käymistään väyläopinnoista. Haastatteluissa päätin haastatella henkilöitä, jotka ovat olleet väyläopiskelijoina Haaga-Helian ja Perhon välisissä väyläopinnoissa, kokkiopinnoista ruokatuotannon johtamisen linjalle ja jatkaneet tutkinto-opiskelijoiksi Haaga-Heliaan. Selkeyden vuoksi puhun heistä tässä työssä nimellä väyläopiskelija, vaikka he eivät enää opiskele väyläopinnoissa. Haastatteluja päädyin pitämään viisi kappaletta ja tavoitteenani oli saada haastateltaviksi väyläopiskelijoita kolmelta eri vuodelta. Onnistuin tässä tavoitteessa ja haastateltavia oli vuosina 2019, 2020 ja 2021 väyläopintonsa aloittaneita. Toteutin kaikki haastattelut yksilöhaastatteluina.

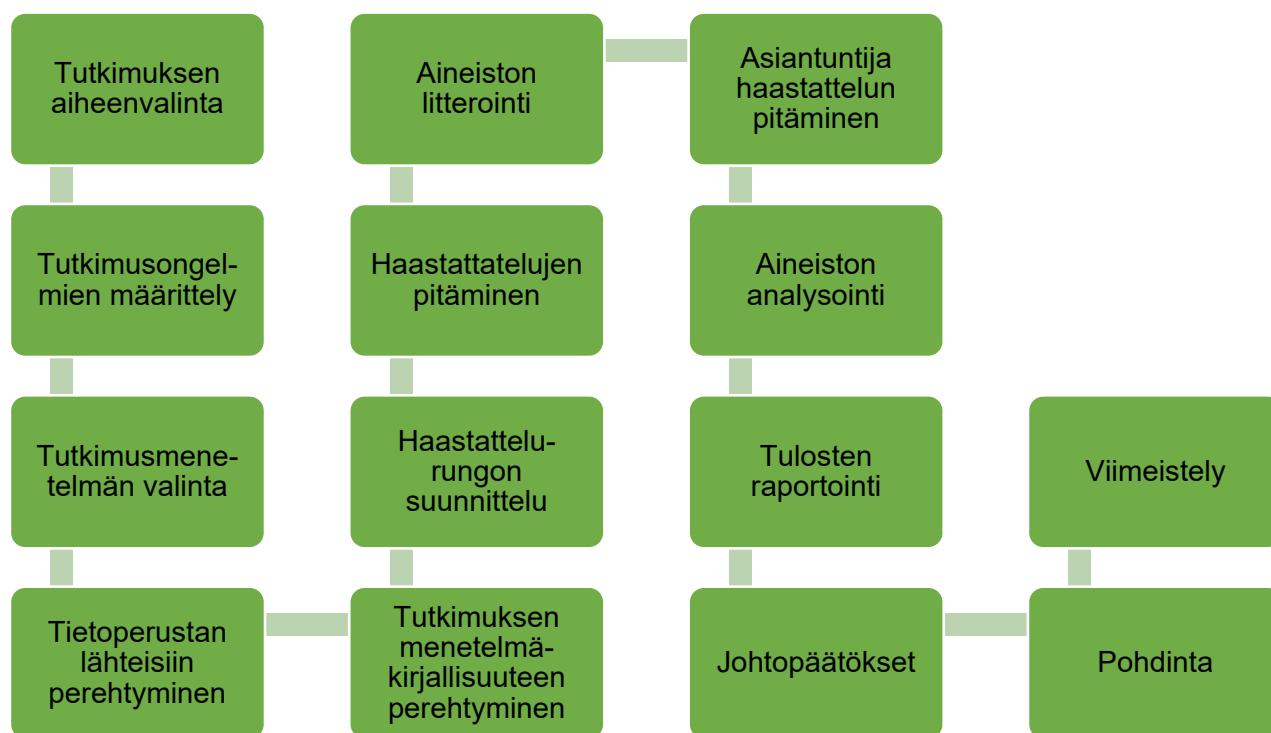
5.1 Työn vaiheet

Aloitin tämän opinnäytetyön suunnittelun alun perin huhtikuussa 2022, mietimme silloin mahdollisen toimeksiantajan edustajan kanssa tutkimuksen aihetta ensimmäisen kerran. Aihe jäi kuitenkin mietintään useammaksi kuukaudeksi ja palasin asiaan toimeksiantajan edustajan kanssa seuraavan kerran joulukuussa 2022, jolloin päätös opinnäytetyön aiheesta varmistui. Alkuperäinen suunnitelma oli aloittaa tiedon kerääminen tammikuussa 2023 ja käynnistää aktiivinen opinnäytetyöprosessi helmikuun alussa 2023 ja saada työ valmiiksi toukokuussa 2023. Suunnitelman mukaisesti sain tutkimuksen näkökulman sekä tutkimusongelmien määrittämisen valmiiksi helmikuun alussa. Tutkimusongelmaksi valikoitui: ”Miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden?”. Tutkimusongelman valinnan jälkeen aloitin opinnäytetyösuunnitelman tekemisen, johon sisältyi tutkimusmenetelmän valinta ja teoriaan perehtyminen. Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin 8.3.2023, jonka jälkeen itse opinnäytetyön tekeminen käynnistyi.

Opinnäytetyön aktiivinen tekeminen alkoi kirjoittamalla työn johdantoa ja tietoperustaa. Etsin lähteitä tietoperustaan ja perehdyin aiheeseen. Hyvien lähteiden löytäminen oli haastavampaa kuin alkujaan olin kuviteltu, joten aika nopeasti päädyin ratkaisuun, että tietoperustaa täydennetään lisää vasta tutkimushaastattelujen jälkeen. Jatkoisin työn tekemistä menetelmäkirjallisuuteen tutustumalla ja tutkimushaastatteluja suunnitteleamalla. Haastattelurungon (Liite 1.) suunnittelu vaatii aikaa, sillä halusin haastatteluun vain kysymyksiä, joiden avulla voidaan saada vastauksia tutkimuksen pää- ja alaongelmiin.

Kaikki haastattelut olivat saman viikon aikana 3-7.4.2023 ja litteroin haastattelut vielä samalla viikolla. Seuraavalla viikolla aloitin sisällönanalyysitapoihin perehtymisen ja haastatteluista kertyneen aineiston analysoinnin. Tutkimuksen tuloksien raportointi alkoi heti sisällönanalyysin tekemisen jälkeen ja sain sen viimeistelyä vaille valmiiksi 23.4.2023 mennessä.

Tietoperustan viimeistelyyn palasin, kun olin saanut tutkimuksen tulokset lähes valmiiksi. Tietoperustaa varten pidin 18.4.2023 asiantuntijahaastattelun. Haastattelun aineistosta sain tietoperustaan hyvää lisätietoa. Samalla kun täydensin tietoperustaa, aloitin johtopäätösten raportoinnin ja pohdinnan kirjoittaminen. Pohdintaa varten olin kirjoittanut koko prosessin ajan ideoita ylös. Niiden ja tutkimuksen tuloksien ympäriltä kirjoitin pohdinnan 11.5.2023 mennessä ja sen jälkeen jatkoin työn viimeistelyä 14.5.2023 asti. Alla olevassa kuvassa 4 on havainnollistettu opinnäytetyön vaiheet tutkimuksen aiheenvalinnasta aina viimeistelyyn asti.

Kuva 4. Tutkimuksen työn vaiheet

Havainnollistin työn vaiheet yllä olevassa kuvassa 4 kronologisessa järjestyksessä, mutta työn vaiheet eivät ole todellisuudessa menneet täysin tässä järjestyksessä, vaan tein useita vaiheita keskenään päällekkäin ja myöhemmin palasin tekemään aiempaa vaihetta. Kuvan jokaisesta vaiheesta voisi mennä nuolia eteen, taakse ja sivulle. Selkeyden vuoksi kuvasin vaiheet niiden varsinaisessa aloitusjärjestyksessä.

5.2 Haastattelut

Aloitin haastattelujen suunnittelun puolistrukturoidun haastattelumenetelmän valinnalla. Haastattelumenetelmän valinnan jälkeen aloitin haastattelurungon suunnittelun. Suunnittelin haastattelurungon tutkimuksen pää- ja alaongelmien pohjalta, koska niihin halusin saada vastauksia. Haastattelu-runko koostui lopulta 33 kysymyksestä. Kysymykset olin jakanut seitsemään eri teema-alueeseen, jotta haastattelun kulku olisi mahdollisimman selkeä. Haastattelu-runko on nähtävissä liitteessä 1. Haastattelut toteutettiin Microsoft Teams-etähaastatteluina videoyhteydessä. Päädyin etähaastatteluihin, koska halusin tehdä tutkimukseen osallistumisen mahdollisimman helpoksi ja etähaastatteluun kaikki voivat osallistua mistä tahtovat, eikä haastatteluun paikalle tuleminen vie aikaa. Toteutin kaikki haastattelut yksilöhaastatteluina.

Tutkimukseen valikoidut väyläopiskelijat olivat kaikki jollain tapaa minulle tuttuja Haaga-Helian restonomikampukselta Haagasta. Kaikkien haastateltavien kanssa olen ollut ainakin yhdellä samalla kurssilla viimeisen parin vuoden aikana. Pyysin väyläopiskelijoita haastateltaviksi sähköpostiviesteillä, jotka kirjoitin samalla rungolla, mutta jokainen viesti oli personoitu hieman erilaiseksi. Jos kaikki haastateltavat olisivat olleen ennalta tuntemattomia, ei viestejä olisi tarvinnut personoida, vaan kaikille olisi voitu lähettää identtinen viesti.

Kaikki haastatteluun kutsutut suostuivat haastateltaviksi. Jos joku olisi kieltäytynyt olen valmiiksi miettinyt muutaman muun väyläopiskelijan, joita olisin voinut pyytää haastatteluun. Kutsut haastatteluun lähetin 27.3.2023 ja kahden kanssa sovin haastattelun vielä saman päivänä aikana, pidettäväksi 3.4.2023. Seuraavien kahden väyläopiskelijan kanssa sovin haastattelut pidettäväksi 4.4.2023 ja yhden kanssa sovimme haastattelun ajankohdaksi 7.4.2023.

Valitut haastateltavat sopivat tutkimukseen erinomaisesti, koska he olivat kaikki opiskelleet Haaga-Helian ja Perhon väyläopinnoissa, kokkiopinnoista restonomiksi ja jatkaneet väylän mahdollistamaa polkua pitkin Haaga-Helian ruokatuotannon johtamisen linjalle tutkinto-opiskelijaksi. Väyläopinnoissa aiemmin opiskelleina he olivat tutkimuksen kohderyhmää ja näin ollen pystyvät vastaamaan kysymyksiin väyläopiskelijan näkemyksistä.

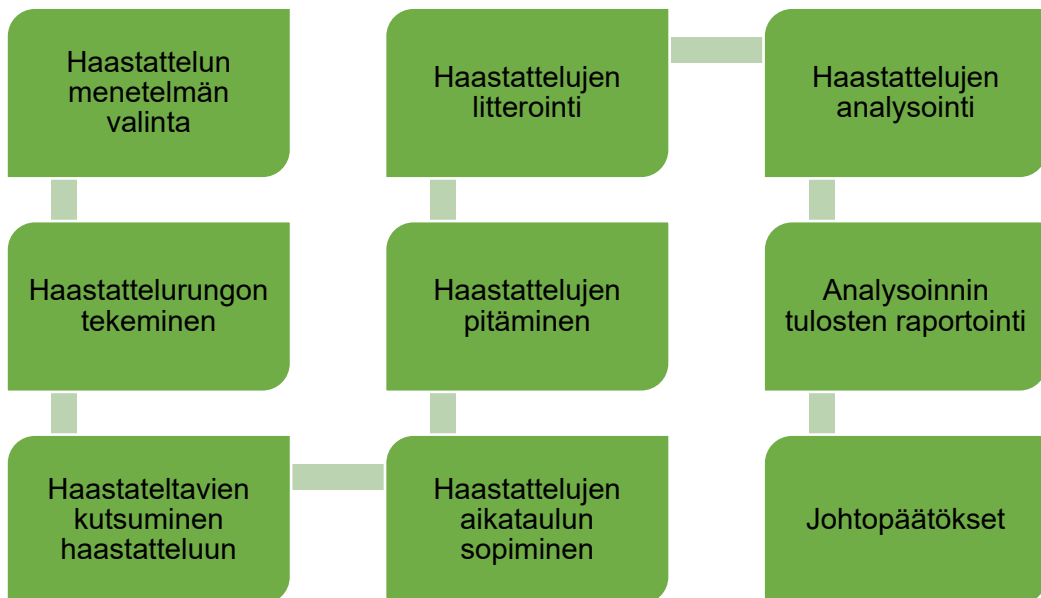
Kaikki haastattelut olivat saman viikon aikana. Olin kertonut haastateltaville haastattelun kestävän 30–45 minuuttia, mutta pyysin kaikkia varaamaan aikaa haastatteluun ainakin 60 minuuttia. Haastattelut kestivät lopulta 30–50 minuuttia, kuten taulukosta 2 voi nähdä. Haastatteluissa esitin ennalta päätettyjä kysymyksiä kaikille samassa järjestyksessä, mutta haastattelut olivat keskustelunomaisia. Haastateltavat usein vastasivat toisen kysymyksen yhteydessä jo seuraavaan kysymykseen, ja sen vuoksi jokainen haastattelu oli myös kysymyksiltään hieman erilainen, vaikka

kaikissa oli sama haastattelurunko. Haastateltaville ei lähetetty kysymyksiä etukäteen, mutta haastattelukutsussa kerroin tutkimuksen aiheesta.

Taulukko 2. Haastattelujen toteutumispäivä ja kesto

Nimi	Päivämäärä	Haastattelun kesto
Väyläopiskelija 1	3.4.2023	38 minuuttia
Väyläopiskelija 2	3.4.2023	38 minuuttia
Väyläopiskelija 3	4.4.2023	42 minuuttia
Väyläopiskelija 4	4.4.2023	50 minuuttia
Väyläopiskelija 5	7.4.2023	30 minuuttia

Nauhoitin kaikki haastattelut, jotta pystyin jälkikäteen kirjoittamaan haastattelut tekstimuotoon, eli litteroimaan ne. Litteroinnin jälkeen analysoin haastattelut, josta enemmän seuraavassa luvussa 5.3. Haastattelujen analysoinnin jälkeen aloitin tulosten raportoinnin, tulokset löytyvät luvusta 6. Tein tuloksista lopuksi johtopäätökset, jotka on luettavissa luvussa 7.1. Opinnäytetyön haastattelun työvaiheet on havainnollistettu alla olevassa kuvassa 5.

Kuva 5. Opinnäytetyön haastattelun työvaiheet

5.3 Haastattelujen analysointi

Kun kaikki haastattelut oli pidetty ja nauhoitettu, litteroin ne ymmärrettävään tekstimuotoon. Litteroin tämän työn haastattelut tarkasti, mutta en sanasta sanaan, sillä halusin pelkistää tekstiä ymmärrettävämpään muotoon. Kun sain litteroinnin valmiiksi, aloitin aineiston analysoinnin. Analysoinnin aloitin lukemalla aineistoa läpi useaan kertaan. Tutustuin aineistoon ja samalla jaottelin aineistoa eri luokkiin. Jo ennen haastatteluja olin jakanut kysymykset järjestykseen eri teemojen avulla. Haastatteluvaiheen teemat olivat: taustatiedot, ohjaus, ryhmäytyminen ja haasteet, väyläopiskelijana oleminen, yhteistyö sekä ajatukset väyläopintojen jälkeen.

Aloin koodaamaan aineistoa teemojen mukaan, ja sen avulla sain aineistoa yksinkertaisemmaksi. Teemoista tuli yläluokkia, jotka pelkistämisen helpottamiseksi jaoin vielä alaluokkiin. Jokaiselle yläluokalle valitsin oman värin ja alleviivasin aineistosta tähän luokkaan kuuluvat osiot sille valitulla värillä, eli koodasin aineiston. Taulukosta 3 voi nähdä pääluokat, alaluokat ja millä värillä mikäkin luokka on koodattu.

Taulukko 3. Haastattelujen aineistojen luokat

Pääluokka	Alaluokka	Koodaus väri
Taustatiedot	Opintojen kesto	Keltainen
	Tiedon määrä	
	Odotukset	
Ohjaus	Tuki	Sininen
Ryhmäytyminen	Haasteet väyläopinnoissa	Violetti
	Apu haasteisiin	
Väyläopiskelijana oleminen	Valmiudet	Harmaa
	Ammatillisen opetuksen riittävyys	
Yhteistyö	Tiedonkulku	Punainen
Ajatukset väyläopintojen jälkeen	Kehityskohteet	Vihreä
	Suosituksat	

Aineistosta koodasin vain ne osat, joiden arvioin olevan tutkimuksen kannalta merkittäviä. Lopuksi järjestin jokaisen haastattelun aineistosta koodatut osat taulukkoon, mistä minun oli helppo nähdä

samanaikaisesti jokaisen haastattelevan vastauksia kustakin pää- ja alaluokasta. Tämän jälkeen aineisto oli riittävän yksinkertaisessa muodossa ja aloitin tutkimuksen tulosten raportoinnin.

Analysoinnissa valitsemani ylä- ja alaluokat eivät välttämättä liittyneet juurikaan toisiinsa. Esimerkiksi haasteet väyläopinnoissa ja apu haasteisiin eivät kuulu ryhmäytymiseen, mutta haastatteluissa olin jakanut ne saman teeman alle, joten oli luonnollista koodata ne samalla värillä. Lisäksi haastatteluissa kysyin kysymyksiä erikseen ohjauksesta ja tuesta. Ne voidaan käsittää myös samaksi asiaksi, sillä ohjaus voi sisältyä tukeen. Tässä työssä halusin kuitenkin erottaa ne toisistaan, koska nimenomaan opintoihin liittyvä ohjaus ja sen onnistuminen, on tärkeää tietoa tämän tutkimuksen pääongelman kannalta. Tuella tässä haastattelussa tarkoitin kaikkea muutakin tukea kuin vain opintoihin liittyvää tukea.

6 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa avataan tutkimuksen tuloksia. Tulokset on jaettu kuuteen luokkaan: taustatiedot, ohjaus, ryhmäytyminen, väyläopiskelijana oleminen, yhteistyö ja ajatuksen väyläopintojen jälkeen. Kaikki luokat sisältävät otsikon lisäksi yhden tai useamman alaluokan, luokat ovat nähtävissä taulukosta 3. Tulokset on esitetty sanallisessa muodossa kertoen, miten väyläopiskelijat ovat vastanneet haastattelun kysymyksiin, lisäksi tuloksia on kuvattu suoraan lainauksin ja suorista lainauksista on muodostettu havainnollistavia kuvia.

Tutkimuksessa haluttiin varmistaa jokaisen haastateltavan anonymiteetti. Tutkimuksen tuloksia raportoidessa pidettiin erityisesti huolta, ettei yksittäisiä opiskelijoita pysty tunnistamaan tutkimuksesta. Perhosta väyläopintoja pitkin tutkinto-opiskelijaksi Haaga-Heliaan on tullut yhteensä 19 opiskelijaa, joista viittä haastateltiin tähän tutkimukseen. Anonymiteetin varmistamiseksi haastateltavista ei käytetä mitään nimityksiä tuloksia raportoidessa, vaan kaikista puhutaan väyläopiskelijoina tai haastateltavina.

6.1 Taustatiedot

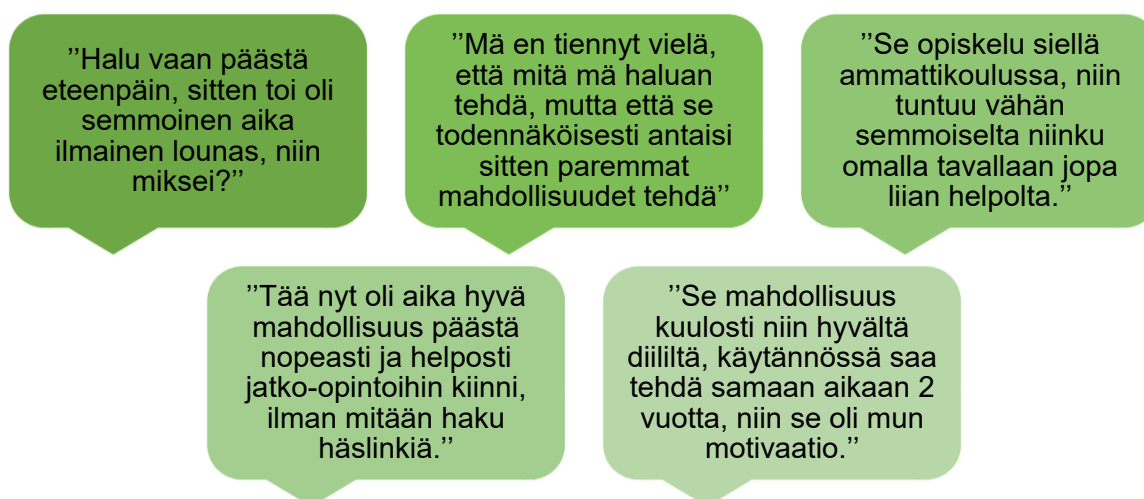
Haastattelut aloitettiin kysymällä taustatietoja, kuten koulutustaustaa, opintojen kestoa tai niiden arvioitua kestoa, sekä syitä hakeutua väyläopiskelijaksi. Kolme viidestä haastateltavasta oli suorittanut ennen Perhon opintojaan peruskoulun lisäksi ylioppilastutkinnon. Yksi haastateltavista kävi kaksoistutkintoa väyläopintojensa aikana, eli hän suoritti Perhon kanssa samaan aikaan ylioppilastutkintoa ja valmistui ylioppilaaksi väyläopintojensa aikana. Yksi haastateltavista oli käynyt peruskoulun, jonka jälkeen oli aloittanut opinnot Perhossa. Kaikki haastateltavat valmistuivat Perhosta väyläopintojensa aikana.

Ylioppilastutkinnon jo ennen Perhon kokonaisia opintoja suorittaneet, olivat olleet ylioppilaspohjaisessa ammatillisessa koulutuksessa, jonka kesto on normaalin kolmen vuoden sijaan yleensä kaksi vuotta. Väyläopintoihin siirtymisen vuoksi heidän opiskelunsa Perhossa kesti vain vuoden, minkä johdosta heidän kokonaisopiskeluajansa Perhon aloituksesta Haaga-Helian restonomiksi valmistumiseen kestää arviolta tai on kestänyt 4–4,5 vuotta. Haastateltavat, joilla väyläopintojen alkaessa oli taustalla peruskoulu ja kaksi vuotta Perhossa, ovat valmistuneet tai uskovat valmistuvansa niin, että opintojen kokonaisaika kestää 5,5–6,5 vuotta.

Kaikki haastateltavat kertoivat kuulleensa väyläopinnoista Perhossa omalta opettajalta tai opinto-ohjaajalta. Neljä viidestä haastateltavasta kertoo saaneensa väyläopinnoista etukäteen paljon tietoa, yksi haastateltava kuvaili tietoa olleen jopa todella paljon. Haastateltavista neljä ei ollut kokenut tarpeelliseksi etsiä tietoa itse, koska sitä oli annettu valmiiksi jo paljon. Haastateltavat kertoivat,

että tietoa sai lisää kysymällä Perhon sekä Haaga-Helian väyläopinnoista vastaavilta opinto-ohjaajilta. Lisäksi haastateltavista kolme oli samaa mieltä, ettei väyläopinnoista olisi voinut kertoa mitään enempää ennen niiden alkua. Yhden mielestä opiskelijatarinoita olisi voinut kertoa enemmän. Muista poiketen yksi haastateltavista kertoi, ettei tietoa ollut annettu etukäteen kovin paljoa, eikä sitä olisi hänen mukaansa löytynyt mistään, minkä hän uskoi johtuvan siitä, että väyläopinnot olivat vielä niin uusi asia. Hänen mielestään väyläopintojen työmäärästä olisi voinut kertoa enemmän. Hän oli haastateltavista ainoa, joka suoritti väyläopintojen aikana myös ylioppilastutkintoa.

Haastateltavilta kysyttiin syitä hakea väyläopintoihin. Helppous nousi useamman vastauksissa esille. Lisäksi väyläopiskelijat kuvailivat väyläopintoja hyvänä mahdollisuutena ja tarpeellisena haasteena. Alla olevassa kuvassa 6 on suora lainaus jokaisen haastateltavan vastauksesta kysymykseen, mikä heidät sai hakemaan väyläopintoihin.

Kuva 6. Haastateltavien syitä hakeutua väyläopiskelijaksi

Haastateltavilta kysyttiin, olivatko he ymmärtäneet ennen väyläopintojen alkua, mitä väyläopinnoissa opiskelu tarkoittaa. Neljä viidestä haastateltavasta kertoi, että oli ymmärtänyt ja koki väyläopintojen vastanneen odotuksiaan. Samat neljä haastateltavaa myös kertoivat odottaneensa, että työtä olisi ollut vielä enemmän kuin mitä oikeasti lopulta oli. Kahdelle haastateltavalle 55 opintopisteen hahmottaminen oli ollut vaikeaa. Yksi haastateltavista kertoi, ettei täysin ollut ymmärtänyt, mitä väyläopinnot tarkoittavat, koska työmäärän paljous oli tullut hänelle yllätyksenä.

6.2 Ohjaus

Kaikki viisi haastateltavaa kertoivat saaneensa riittävästi ohjausta väyläopintojen hakuvaiheessa, sekä niiden aikana. Ohjausta he kuvailevat saaneensa molempien oppilaitosten opinto-ohjaajilta, sekä väyläopinnoista vastaavilta opettajilta. Neljä haastateltavista kokee tarvitseensa opintoihin

liittyvää ohjausta enemmän väyläopintojen aikana kuin ennen niitä tai niiden jälkeen. Yksi haastateltavista kokee eri tavalla, hänestä opintoihin liittyvälle ohjaukselle ei ollut sen enempää tarvetta väyläopintojen aikana kuin muulloinkaan.

Haastateltavilta kysyttiin, oliko heidän mielestään jompikumpi, Haaga-Helia tai Perho, onnistunut ohjauksessa toista paremmin. Yksi haastateltavista ei nähnyt ohjauksen onnistumisessa eroa oppilaitosten välillä. Muut neljä haastateltavaa kertoi Haaga-Helian onnistuneen ohjauksessa heidän mielestään paremmin kuin Perho, koska väyläopintojen aikana ohjausta tarvittiin lähinnä korkeakouluopintoihin ja niihin ohjaus tuli myös korkeakoulunpuolelta.

Väyläopiskelijoilta kysyttiin ohjauksen lisäksi tuen saamisesta, riittävydestä ja siitä, oliko tukea tarjolla enemmän ammattikorkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Kaikki kertoivat tukea olleen riittävästi. Yksi haastateltavista kertoi väyläopinnoista vastaavan opettajan kutsuneen kaikki väyläopiskelijat yhteen suunnilleen kerran kuussa ja kyselleen heidän kuulumisiaan. Hän kertoi tapaamisten olleen hyviä.

Toinen haastateltava kertoo saaneensa tukea opinto-ohjaajilta ja opettajilta sekä tutoropiskelijalta, joka oli itse ollut väyläopiskelijana aiemmin. Hänen puheissaan myös toistui, että Haaga-Helian opinto-ohjaaja oli painottanut olevansa matalalla kynnyksellä aina käytettävissä ja se oli myös aidosti välittynyt opiskelijalle. Kaksi vastasi saaneensa tukea oppilaitosten lisäksi muista väyläopiskelijoista ja yksi kertoi saaneensa tukea muilta ryhmäläisiltä, perheeltä ja kavereilta. Haastateltavista kaksi mainitsi tukea tulleen myös Perhon opettajilta. Alla olevassa kuvassa 7 on esitetty haastateltavien suoria lainauksia tuen saamisesta väyläopintojen aikana.

"Kyllähän ne meidän Perhon maikat fanitti siellä, että hyvää työtä teette, että menee hyvin ja tälle."

"No ehkä Perhossa oltiin silleen, ei nyt siis huolissaan, vaan huolehtivaisia siinä mielessä, että ehkä niillä oli tukea tarjolla - - Haaga-Heliolla oli paremmat mahdollisuudet olla siinä ensimmäisenä, kun on läsnä sitten kuitenkin fyysisesti."

"Niin no tietenkin sitten kun Haagassa oltiin, niin Haagan puolella helpompi vastata Haagan järjestelmä kysymyksiin, niin se nyt sinne puolelle menee."

"Kaikista väyläopintoihin liittyvistä asioista - - mä kyselin tuolta Haaga-Helian opinto-ohjaajalta, sen sijaan, että mä olisin mennyt Perhoon."

Kuva 7. Väyläopiskelijoiden kokemuksia tuen saamisesta

Kaksi haastattelevista kertoi WhatsApp -viestiryhmästä, jossa oli ollut kaikki väyläopiskelijat ja molempien oppilaitosten väyläopinnoista vastaavat opettajat. Viestiryhmää pidettiin tärkeänä tukena, kun sieltä sai helposti vertaistukea muilta opiskelijoilta ja myös vastauksia opettajilta.

6.3 Ryhmytyminen

Ryhmytymistä kuvailtiin suurimmaksi osaksi onnistuneeksi, neljä väyläopiskelijoista oli tyytyväisiä omaan ryhmytymiseensä ja kertoi sulautuneensa ryhmän joukkoon aivan kuin muutkin opiskelijat. Yksi haastateltavista kuitenkin kertoi ryhmytymisen olleen haastavaa ja kuvaili väyläopiskelijoiden olleen oma ryhmänsä:

Me vähän niinku vaan pysyttiin ryhmässä keskenämme, eikä niinkään puhuttu niin paljon muiden Haaga-Helian opiskelijoiden kanssa, että meistä tuli oma ryhmä.

Hän uskoi tämän johtuvan väyläopiskelijoiden nuoremasta iästä, siitä että he tunsivat toisensa Perhosta jo entuudestaan ja että heidän ei ollut tarvinnut hakea pääsykokeella Haaga-Heliaan, vaan olivat päässeet opiskelijaksi toista reittiä:

Johtui varmaan siitä, että ei ollut joutunut käymään niitä pääsykokeita samalla lailla kuin muut opiskelijat, niin siinä tunsu vähän, että on huijannut tiensä sinne, kun pääsee vähän helpomalla.

Samana vuonna väyläopinnoissa ollut toinen opiskelija taas koki ryhmytymisen onnistuneen, mutta hän myös koki iän ja vähäisen työkokemuksen olevan erottava tekijä:

Aika hyvin sulautui joukkoon. Sanotaan, että suurempi tekijä on oma ikä ja kokemus ennen opintoihin tuloa työelämästä ja sillähän nyt ei ole sitten merkitystä, että onko väyläopiskelija vai ei.

Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat kokivat, että väyläopiskelijoiden ja muiden tutkinto-opiskelijoiden välillä ei ole ollut jakaumaa. Kaksi haastateltavaa mainitsi ryhmytymisen haasteena vähäisen lähiopetuksen, mutta kertoi sen olleen haasteena kaikille, ei vain väyläopiskelijoille. Yksi haastateltavista kertoi myös, että opettajat olivat opintojen alkuvaiheessa vaikuttaneet ryhmytymiseen pitämällä huolen, että väyläopiskelijat eivät esimerkiksi tee ryhmätöitä vain keskenään:

Ensimmäisessä jaksossa kun ne arpo ryhmät, niin sitten ne laittoi, että jokaisessa ryhmässä on vähintään yksi väyläopiskelija. Ihan vaan, että ei tule se tilanne, että väyläopiskelijat on omanaan ja sitten loput on omanaan, se oli kiva.

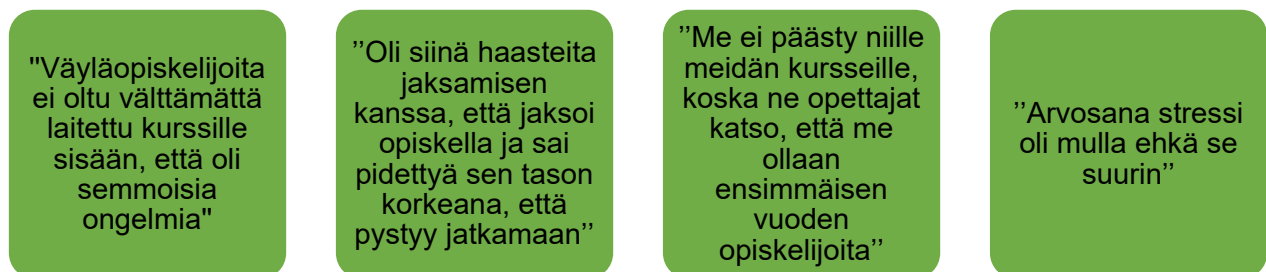
Yksi haastateltavista kertoi ryhmytymisen onnistuneen hyvin, mutta hän koki eriarvoisuutta tutkinto-opiskelijoihin, koska hänellä oli kovempi paine suorittaa opinnot hyvin, jotta pystyi vielä jatkamaan opintoja seuraavana vuonna.

6.3.1 Haasteet väyläopinnoissa

Haastateltavilta kysyttiin, millaisia haasteita he kohtasivat väyläopintojen aikana. Joitakin vastauksia tuli, kun asiasta kysyttiin, mutta kaikissa haastatteluissa joitakin haasteita tuli ilmi haastattelun muissa yhteyksissä. Haastateltavista kaksi kertoi stressin ja oman jaksamisen olleen haaste. Koronapandemian ja sen myötä tulleen etäopetuksen useampi koki myös haasteena.

Väyläopintoihin liittyviä haasteita koettiin myös väyläopintojen jälkeen tutkinto-opiskelijaksi siirryttyä. Kaksi haastateltavista kertoi, että tutkinto-opiskelijana oli haastavaa tehdä kurssivalintoja, koska väyläopintojen aikana ne oli tehty heille valmiiksi ja niihin liittyvä opastus oli tapahtunut muille tutkinto-opiskelijoille ensimmäisenä vuonna, jolloin he olivat itse olleet väyläopiskelijoita. Myös harjoitteluihin liittyvät luennot olivat jääneet väyläopiskelijoilta käymättä, joten kun tutkinto-opiskelijana piti ensimmäisen kerran mennä harjoitteluun, oli yhden haastateltavan mielestä harjoittelua vaikea hahmottaa.

Kaksi haastateltavaa myös mainitsi ongelmia Haaga-Helia järjestelmässä kurssien ilmoittautumisen kanssa. He kertoivat, että kun aloittivat opinnot virallisena tutkinto-opiskelijana suoraan toiselta vuodelta, Haaga-Helian järjestelmä oli katsonut heidät ensimmäisen vuoden opiskelijoiksi, mikä esti joillekin kursseille pääsyn ilman opinto-ohjaajan apua. Alla olevassa kuvassa 8 on esitetty väyläopiskelijoiden suoria lainauksia haasteista väyläopintoihin liittyen.

Kuva 8. . Suoria lainauksia haastateltavien kokemista haasteista väyläopintoihin liittyen

6.3.2 Apu haasteisiin

Haastateltavista kolme kertoi, etteivät he olleet pyytäneet haasteisiinsa apua, mutta kaikki uskoivat, että olisivat saaneet apua helposti, pääasiassa opinto-ohjaajalta ja omalta opettajalta Haaga-Heliassa, sekä muilta opiskelijoilta. Kaikki haastateltavat tiesivät jonkun, kenen puoleen olisivat kääntyneet, jos olisivat tarvinneet apua haasteisiin. Yksi haastateltavista kertoi, ettei halunnut pyytää apua:

Varmasti olisin saanut, mutta päätin että kärvistelin itse, mutta varmasti olisin saanut.

Hän myös kertoi uskovansa, että apua olisi saanut Haaga-Helian opinto-ohjaajalta ja saikin häneltä aina vastauksia kysymyksiinsä, mutta omista haasteista hän päätti olla kertomatta. Haastateltavista toinenkin kertoi uskovasta, että olisi saanut apua useista paikoista:

Mä olisin tietenkin voinut kysyä opettajilta, jotka tähän väylään on osallisina ja sitten tietenkin Haaga-Helian omat tukiverkot, psykologit ja pastorit ja nää, jos on henkimaailman ongelmia, niin sinne pystyy varmasti mennä.

Mutta hän ei kuitenkaan ollut kokenut haasteita, mihin olisi halunnut pyytää apua. Vain yksi haastateltavista mainitsi muiden ryhmäläisten tärkeyden jaksamiseen liittyvissä haasteissa, jonka lisäksi hän kertoi pyytäneen apua haasteisiin ja kuvaili saaneensa sitä omalta tutoropettajalta:

Oli ihan tosi hyvä opetutor niiden väyläopintojen aikana, häneltä sai kyllä tukea ja helppo lähestyä, jos oli jotain ongelmia.

Yksi haastateltavista kertoi pyytäneensä järjestelmän aiheuttamissa haasteissa apua opinto-ohjaajalta Haaga-Heliassa, ja hänen mukaansa apua oli aina saanut ja kaikki haasteet oli saatu hoidettua.

6.4 Väyläopiskelijana oleminen

Väyläopiskelijana olemiseen liittyvät kysymykset aloitettiin kysymällä, että kokivatko haastateltavat opiskelevansa väyläopintojen aikana molemmissa oppilaitoksissa vai enemmän Perhossa tai Haaga-Heliassa. Kaikki haastateltavat kertoivat, että tunsivat opiskelevansa väyläopintojen aikana enemmän Haaga-Heliassa. Yksi haastateltavista sanoi, että väyläopintojen aikana oli jonkin verran tekemistä Perhossa, mutta kuitenkin enemmän koki olevansa Haaga-Helian opiskelija. Perhon opintojen kuvattiin tulleen siinä sivussa huomaamatta.

Kysyttäessä opintojen yhdistämisestä, haastateltavista neljä vastasi, että kokee ammatillisten opintojen ja korkeakouluopintojen yhdistämisen olleen onnistunutta. Yksi haastateltavista kertoi, ettei tuntenut tekevänsä Perhon opintoja enää ollenkaan:

Oli hyvin yhdistetty, ei oikeastaan tuntunut, että olisi mitenkään tehnyt sitten erikseen enää niitä Perhon opintoja, vaan monin kerroin vaikeampia sitten siellä Haaga-Heliassa.

Toinen haastateltava kertoi, että väyläopinnot:

Yhdistää ne opinnot ja vähän niinku silleen tehdään se jatkumo siitä ammattikoulun opinnoista ammattikorkeakouluun.

Kun haastateltavilta kysyttiin heidän ajatuksiaan ammatillisen opetuksen riittävydestä ja siitä kokevatko he, että jotain on jäänyt oppimatta väyläopintojen vuoksi, vain kaksi vastannutta sanoi, että uskoo jotain jääneen oppimatta. He olivat molemmat ylioppilasohjaisessa opetuksessa, eli heidän

ammattillinen opetuksensa Perhossa kesti vain vuoden. Kaksi muuta kertoi, että harjoitteluja jäi välistä, mutta toinen heistä uskoi Haaga-Helian harjoittelujen korvanneen Perhon harjoittelut, sillä Haaga-Heliassa harjoittelumahdollisuudet ovat hänen mielestään paljon laajemmat ja vapaammat. Yksi vastanneista ei usko jääneensä mistään paitsi, sillä hän uskoo, että on saanut mahdolliset puuttuvat opit itselleen työelämästä.

Ammatillisen opetuksen riittävyyteen viitaten väyläopiskelijoilta kysyttiin haastattelussa, olisivatko he kaivanneet jotain tietynlaista opetussisältöä enemmän Haaga-Heliassa väyläopintojensa aikana. Haastateltavien oli vaikea keksiä tähän vastauksia. Yksi haastateltavista vastasi tähän kysymykseen:

Haaga-Helian opinnot on vastannut sitä, mitä Haaga-Helia on luvannut mun mielestä, että kun se ei ole kokkikoulu, niin jos sinne ottaisi jonkun leipurikondiittorin kurssin, niin se ei enää vastaisi sitä mitä Haaga-Helia on.

Muidenkin haastateltavien vastauksissa oli samankaltaisuuksia, yksi arveli, ettei yhteen vuoteen voi mahduttaa kaikkea ja kertoi valinnaisten tulevan myöhemmässä vaiheessa. Haastateltavista yksi kertoi, että olisi kaivannut väyläopintoihin yksilöllisempää kurssitarjontaa.

No ehkä väyläopintojen aikana olisi voinut jotain yksilöllisempää kurssitarjontaa. Se, mitä mulle jäi tosi vahvasti mieleen, niin oli vähän liikaa suuntauduttu siihen keittiömestarin titteliä kohti.

Toinenkin haastateltava kertoi toivoneen muutakin kuin keittiöön liittyvää kurssitarjontaa:

No mä olisin jopa voinut toivoa, kun kuitenkin ravintola-alalla ollaan, niin liittyä siihen ruokaan tosi vahvasti toi juomapuoli, niin mä olisin ehkä jopa toivonut, että sitä juomapuolta olisi ollut ensimmäisen vuonna.

Kaikki haastateltavat kokivat, että heillä oli väyläopintojen alussa riittävät valmiudet aloittaa korkeakouluopinnot. Yksi perusteli valmiuttaan sillä, että hän oli pitänyt muutaman välivuoden ennen Perhon opintojen aloitusta ja koki olevansa riittävän kypsä. Kaksi kertoi, että uskoo lukiotaustan auttaneen, ja uskovat, että jos olisivat käyneet pelkän Perhon, ei heillä olisi ollut riittäviä valmiuksia. Kuitenkin haastateltavista ainoa, joka ei ollut käynyt lukiota, vaan mennyt peruskoulusta suoraan Perhohon ja sieltä kahden vuoden jälkeen aloitti väyläopinnoissa, kuvaili valmiuttaan aloittaa opinnot seuraavasti:

Ei se ollut itselle ainakaan mitenkään iso harppaus, vaan nimenomaan aika toivottu ja jopa odotin pahempaa tai isompaa harppausta.

Hänen puheissaan tuli pitkin haastattelua esille, että hän koki omiin valmiuksiin aloittaa väyläopinnoissa ja sai korkeakoulusta hyvää haastetta.

6.5 Yhteistyö

Haaga-Helian ja Perhon välisestä tiedonkulusta ja sen näkymisestä kysyttäessä neljä viidestä haastateltavasta sanoi sen toimineen hyvin. He olivat yksimielisesti sitä mieltä, että tieto on liikku-
nut hyvin ja opiskelijan ei ole tarvinnut ilmoitella opintoihin liittyviä asioita oppilaitoksesta toiseen. Suoritusmerkinnät olivat kirjautuneet heidän kertomansa mukaansa molempiin oppilaitoksiin auto-
maattisesti, eikä opiskelijoiden tarvinnut huolehtia niistä. Haastateltavista neljä oli yleisesti tyytyväi-
siä oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Yksi haastateltavista kuvaili Haaga-Helian ja Perhon yh-
teistyön näkymistä seuraavasti:

Jos mä olisin joutunut itse stressaan jokaisen kurssiin kohdalla, että näkyyhän tää tuolla ja miten mä hoidan tän, niin eihän siitä olisi tullut yhtään mitään ja olisin varmaan lopettanut jo ekan vuoden aikana, jos oli jätetty ihan yksin. Mut koska siinä oli mukana niin vahvasti, niin Haaga-Helian sekä Perhon puolelta opinto-ohjaajat, jotka kyllä katso, että pärjää ja näin, ai-
nakin itseni kohdalla oli näin, niin se oli tosi ihanaa.

Yksi haastateltavista ei osannut sanoa oppilaitosten välisestä yhteistyöstä tai sen onnistumisesta, hänen mielestään yhteistyö ei ole näkynyt hänelle juurikaan. Hän ei myöskään kokenut tiedon liik-
kuneen oppilaitosten välillä, vaan hän kertoi joutuneen aina itse ilmoittamaan Perhoon, jos oli saa-
nut jonkin kurssin suoritettua Haaga-Heliassa:

Varmaan ei ole ollut semmoista kommunikaatiota. Mä en tiedä muiden opiskelijoiden koh-
dalta, mutta itsellä se oli, että mä itse otin yhteyttä Perhoon, että nää ja nää hyväksiluvut ja sitten meillä oli opintojen etenemiskeskustelu - - että kyllä se, näiltä osin oli enemmän opiske-
lijän ja opettajan välistä kommunikaatiota.

Hän kuitenkin kertoi nähneensä oppilaitosten välistä yhteistyötä, kun heitä perehdytettiin väyläopin-
toihin, mutta väyläopintojen alettua ei yhteistyö ollut hänen mukaansa enää nähtävissä. Lisäksi
hän kuvaili, että uskoo oppilaitoksilla olleen jonkinlainen yhteys, jossa oppilaitokset olivat ikään
kuin yhdessä saattamassa opiskelijoita uuteen maailmaan. Kaksi muuta haastateltavaa myös sa-
noi, että koki oppilaitokset täysin erillisinä, eikä yhteistyö näkynyt enää väyläopintojen alettua,
muuten kuin, että tieto liikkui hyvin.

Kahden haastateltavan ajatukset erosivat muista ja he kokivat Haaga-Helian ja Perhon tehneen
yhteistyötä, eivätkä pitäneet niitä täysin erillisinä oppilaitoksina. Toinen heistä kuvaili yhteis-
työnäkymistä seuraavanlaisesti:

Niillä oli niin yhtenäinen linja ihan kaikessa, että ei tullut semmoista tilannetta, että toisesta
tulee eri infoa ja toisesta toista, että todella sama ja yhtenäinen linja oli ihan kaikessa.

Hän myös kuvaili haastattelussa useaan kertaan kokeneensa yhteistyön olleen tiivistä oppilaitosten
välillä. Toinen kertoi myös omasta mielikuvastaan, että Haaga-Helia ja Perho tekivät paljon yhteis-
työtä keskenään. Hän lisäksi kuvaili yhteistyön olleen järkevää.

6.6 Ajatukset väyläopintojen jälkeen

Kaikki haastatellut väyläopiskelijat kertoivat olevansa tyytyväisiä valintaansa hakea väyläopiskelijaksi. Heillä oli keskenään erilaisia perusteluja tyytyväisyyteensä, mutta kaikki vastasivat empi- mättä, että ovat tyytyväisiä, kun heiltä kysyttiin asiasta. Alla kuvassa 9 on esitetty haastateltavien vastauksia kysymykseen, ovatko he tyytyväisiä valintaansa hakea väyläopiskelijaksi.

Kuva 9. Haastateltavien vastauksia heidän tyytyväisyyteensä aloittaa väyläopinnot

Haastateltavilta kysyttiin, olisivatko he voineet tehdä väyläopinnoissaan jotain toisin. Yksi vastasi, ettei tekisi mitään toisin, toinen sanoi, että olisi väyläopintojen aikana voinut osallistua enemmän opiskelijatapahtumiin. Kolmas sanoi, että pitää nyt ylioppilastutkinnon suorittamista samaan aikaan väyläopintojen kanssa turhana. Neljäs kertoi, ettei stressaisi enää mitään:

Mä en stressaisi todellakaan sitä 55 noppaa. Mä en missään nimessä stressaisi sitä. Mä en myöskään stressaisi sitä kolmosta millään tavalla.

Viides haastateltava kertoi, että olisi voinut olla ahkerampi omista opinnoissaan.

Väyläopiskelijoilta kysyttiin haastatteluissa, minkälaisia kehityskohteita he näkevät väyläopinnoissa. Yksi haastateltavista sanoi, että hänen mielestään väyläopintoja pitäisi mainostaa enemmän, jotta tiedettäisiin enemmän eri vaihtoehtoista päästä opiskelemaan:

Mun mielestä pitäisi mainostaa enemmän. Mun mielestä pitäisi ylipäätään enemmän mainostaa, sitä vaihtoehtoa, että ei mennä sen perinteisen todistusvalinnan tai pääsykokeen kautta opiskelemaan, vaan vaikka tällaisen avoimen kautta. Että sä menet eka testaa sitä, että onko se sun juttusi.

Toinen haastateltava toivoi selkeämpää tietoa pisterajoista, hänen mukaansa tässä olisi parantamisen varaa:

Oli pikkaisen epäselvää, kun sä haet väyläopintoihin, sitten kun se vuosi on ohi, sun pitää haakea Haaga-Heliaan virallisesti. Niin siinä hakemuksessa sanotaan 55 opintopistettä, mutta meille se määrä, mitä siinä vuoden aikana sanottiin, vaihteli 75:stä sinne 55:een, että siinä oli pikkaisen semmoista tarkkuutta mitä puuttui.

Kolmas haastateltavista toivoi, että väyläopintojen ensimmäinen jakso olisi voinut olla kevyempi, ettei ammatillisesta opetuksesta siirtyminen olisi niin iso shokki. Hän myös toivoi väyläopintojen aikana enemmän tekemistä Perhon kanssa. Neljäs toivoi väyläopintojen aikana enemmän yksilöllisempää kurssitarjontaa, eikä pelkkiä opintoja, jotka painottavat keittiömestaruutta kohti. Viides toivoi parannuksia Haaga-Helian tietotekniseen järjestelmään:

Oma kokemus oli just se, että oli paljon siellä järjestelmissä ongelmia. Vähän siltä osin oli epäselvyyksiä, että mille kurssille nyt on menty ja tälleen, kun ei päässyt etukäteen esim. Moodlen katsoon, kun sinne ei ollut pääsyä.

Haastateltavilta kysyttiin viimeisenä kysymyksenä, suosittelisivatko he väyläopintoja muille. Kaikki haastateltavat yksimielisesti kertoivat, että suosittelisivat opintoja muille. Alla olevassa kuvassa 10 on esitetty suoria lainauksia haastateltavien vastauksista edellä mainittuun kysymykseen.

"Ehdottomasti suosittelen ja ihan vaan sen takia, että sä pääset sillä tavalla koittaa sitä sun omaa tai mahdollista tutkintolinjaa"

"Mä ehdottomasti suosittelisin"

"Suosittelisin. Jos on kiinnostusta ja tuntuu siltä, että sen pystyy tekemään, niin todellakin."

"No ehdottomasti! Onhan ne helppo tapa päästä korkeakouluun."

"Kyllä mä suosittelisin"

Kuva 10. Väyläopiskelijoiden vastauksia

Haastateltavia myös pyydettiin perustelemaan, miksi he suosittelisivat väyläopintoja muille, yksi kertoi suosittelevansa, koska hän on kokenut väyläopinnot hyväksi systeemiksi. Toinen perusteli suosittelua sillä, että väyläopinnoissa säästää aikaa:

Vaikka se oli vaan vuosi, mitä siinä tavallaan ansaitsi, niin kyllä on jälkeenpäin aika nopeasti pääsy etenemään ja työuralle. Suosittelen ehdottomasti, koska se on tosi hyvä tapa edetä korkeakoulututkintoon asti.

Kolmas piti tärkeimpänä sitä, että väyläopinnoissa saa kokeilla korkeakouluopintoja niin, että säilyttää ensikertalaisuutensa korkeakouluopinnoissa, jos väyläopinnoissa opiskeltu ala ei lopulta kiinnostaisikaan:

Väyläopinnot mahdollistaa sen, että sä voit ainakin edes mennä koittamaan sitä mahdollisesti sun tulevaisuuden alaasi.

Loput kaksi perustelivat suosittelemista sillä, että heidän mukaansa väyläopinnot olivat helppo ja vaivaton tapa päästä korkeakouluun. Toinen heistä kuvaili menneensä vain aallon mukana:

Niin kyllä siis se oli kuitenkin hyvin vaivaton loppujen lopuksi, että siinä vaan käytännössä, jos menit sen aallon mukana, niin pääsit korkeakouluun sisään.

Varsinaisten kysymysten jälkeen haastateltaville annettiin vielä mahdollisuus vapaasti kertoa väyläopinnoista, jos halusivat. Kahdella haastateltavalla ei ollut mitään sanottavaa, yksi halusi sanoa, että uskoo tulevaisuuden väyläopiskelijoilla olevan vielä entistäkin paremmat ryhmäytymismahdollisuudet, kun opetus ei tapahdu koronan vuoksi etänä ja erilaisia opiskelijatapahtumia pystytään pitämään. Kaksi haastateltavaa halusi vielä tuoda esille oman mielipiteen, että kokee väyläopintojen olleen onnistunut ja toimiva konsepti.

7 Pohdinta

Tämän työn tavoite oli selvittää, miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden. Työn alatavoitteena oli selvittää, miten yhteistyö oppilaitosten välillä on sujunut väyläopiskelijoiden mielestä sekä miten väyläopintoja voisi kehittää. Tulokset tutkimuksen pää- ja alatavoitteisiin saavutettiin tutkimuksen avulla hyvin. Pää- ja alaongelmiin saatiin selkeitä vastauksia tutkimuksen tuloksista tehdyillä johtopäätöksillä. Johtopäätökset esitellään tämän pääluvun ensimmäisessä alaluvussa. Tämän pääluvun seuraavissa alaluvuissa pohditaan työn onnistumista sen luotettavuuden ja eettisyyden kannalta sekä työn aiheen ajankohtaisuutta, omaa oppimisprosessista ja jatkotutkimusideaa aiheesta.

7.1 Johtopäätökset

Tutkimuksen tuloksien perusteella voidaan todeta, että väyläopiskelijat ovat kokeneet Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perhon Liiketalousopiston väyläopinnot toimiviksi. Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oli positiivinen kuva omista väyläopinnoistaan, eikä heiltä juurikaan tullut kertomuksia negatiivisista kokemuksista. Väyläopiskelijat kohtasivat väyläopintoihin liittyviä haasteita vain vähän, ja haasteisiin saatiin riittävästi apua. Tulosten perusteella voidaan todeta, että molemmat oppilaitokset ovat onnistuneet jakamaan riittävästi tietoa väyläopinnoista ja yleisesti ottaen väyläopinnot olivat vastanneet opiskelijoiden odotuksia (ks. 3.2).

Haastateltavat kokivat saaneensa molemmista oppilaitoksista tarpeeksi ohjausta ja tukea. Haastatteluissa joku saattoi kertoa saaneen enemmän ohjausta Haaga-Heliasta, mutta haastattelun edetessä tuli ilmi, että hän koki saaneensa tukea enemmän Perhosta. Tästä voidaan päätellä, että ohjauksessa ja tuessa on onnistuttu molemmissa oppilaitoksissa hyvin. Tutkimuksessa käy ilmi, että väyläopintojen aikana, kun opiskelijat olivat fyysisesti Haaga-Heliassa, ohjaus oli painottunut suurimmaksi osaksi Haaga-Helian opinto-ohjaajan ja väyläopinnoista vastaavaa opettajan varaan.

Tutkimuksen tuloksista voidaan tehdä johtopäätös, että väyläopinnot ovat opiskelijalle raskaammat, jos hän suorittaa väyläopintojen kanssa samaan aikaan ylioppilastutkintoa. Muuten kokemukseen väyläopinnoista ei tämän tutkimuksen tulosten mukaan ole vaikutusta sillä, minkä ikäinen tai minkälainen koulutustausta opiskelijalla on. Kaikilla haastateltavilla oli mielestään riittävät valmiudet aloittaa väyläopinnoissa. Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen voidaan myös todeta lyhentävän opintojen kokonaisaikaa yleisesti ottaen vuodella, joka vahvistaa argumenttia Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen toimivuudesta, sillä opintojen lyhentymisen on kerrottu olevan yksi väyläopintojen päätavoitteesta (ks. 3.2).

Väyläopintojen toimivuuden puolesta myös kertoo se, että ryhmäytyminen koettiin suurimmaksi osaksi onnistuneeksi. Haastattelujen perusteella voidaan päätellä väyläopintojen ryhmäytymisen onnistumisessa tapahtuneen kehitystä vuosien aikana, sillä kokemukset ryhmäytymisestä hieman paranivat, mitä useamman vuoden väyläopintoja oli järjestetty. Vuosina 2020 ja 2021 väyläopinnoissa aloittaneet myös mainitsivat ohjauksesta, jolla oli vaikutettu ryhmäytymiseen. Kaikki väyläopiskelijat olivat tyytyväisiä päätökseen aloittaa väyläopinnot ja kaikki suosittelisivat väyläopintoja muille. Haastateltavien vastauksista sai kokonaisvaltaisesti kuvan, että väyläopinnot ovat toimineet erinomaisesti.

Tutkimuksen perusteella voidaan myös todeta, että yhteistyö oppilaitosten välillä on sujunut väyläopiskelijoiden mielestä hyvin. Oppilaitosten keskinäinen tiedonkulku oli yleisesti ottaen opiskelijoiden mielestä toimivaa. Opinto-ohjaajat kummastakin oppilaitoksesta olivat väyläopiskelijoiden mielestä pitäneet suurimmaksi osaksi huolta heidän kurssimerkintöjensä päivittämisestä (ks. 3.2). Väyläopiskelijat myös olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä oppilaitosten keskinäiseen yhteistyöhön ja oppilaitoksilla kerrottiin yleisesti olleen yhtenäinen linja väyläopintoihin liittyvistä asioista.

Oppilaitosten välisen yhteistyön voidaan päätellä olleen väyläopiskelijoiden kannalta onnistunutta myös jo ennen väyläopintojen alkamista, niin sanotussa perehdytysvaiheessa. Väyläopiskelijat eivät olleet kokeneet tarvetta etsiä lisätietoa väyläopinnoista, koska kaikki tarvittava tieto oli annettu heille Haaga-Heliasta ja Perhosta. Tästä voidaan päätellä ohjausprosessin ennen väyläopintojen alkua onnistuneen erinomaisesti (ks. 3.2). Tutkimuksessa yhden henkilön kokemus oppilaitosten välisestä yhteistyöstä erosi jonkin verran muiden haastateltavien kokemuksista sekä siitä tiedosta, mitä asiantuntijahaastattelussa oli tullut ilmi (ks. 3.2). Tutkimukseen osallistui myös toinen henkilö, joka oli ollut väyläopinnoissa samana vuonna ja tästä voidaan päätellä, ettei kyseessä ole ollut yhtenä lukuvuonna ollut ongelma, vaan yhden väyläopiskelijan oma kokemus.

Tämän tutkimuksen avulla väyläopinnoille saatiin selville vain joitain kehittämiskohteita. Tästä voidaan päätellä, että väyläopintoja pidetään hyvin toimivina jo nykyisessä muodossaan. Selkein kehittämisidea, joka ilmeni tutkimuksen haastatteluvaiheessa, oli väyläopintojen markkinoinnin parantaminen. Tutkimuksen aikana esiin tulleista haasteista voidaan myös päätellä muutamia kehittämiskohteita. Esimerkiksi väyläopiskelijoille, jotka jatkavat tutkinto-opiskelijaksi ruokatuotannon johtamisen linjalle, voisi olla tarpeen pitää orientaatio kursseille ilmoittautumisesta sekä harjoittelukäytännöistä.

Haastattelujen perusteella voidaan myös päätellä, että Haaga-Helian tietoteknistä järjestelmää olisi tarpeen kehittää. Haastatteluissa tuli ilmi, että siirryttäessä väyläopinnoista tutkinto-opiskelijaksi toiselle vuodelle, piti järjestelmä opiskelijoita vasta ensimmäisen vuoden opiskelijoina. Tämän voi päätellä johtuvan siitä, että väyläopintojen aikana opiskelija on Haaga-Helian avoimen

ammattikorkeakoulun opiskelija ja toisena korkeakouluvuotenaan hän on vasta ensimmäistä vuotta Haaga-Helian virallisena opiskelijana. Järjestelmää kehittämällä väyläopiskelijat voisi mahdollisesti kirjata suoraan toisen vuoden opiskelijoiksi. Edellä mainittuja kehityskohteita on saatettu jo kehittää nykyhetkeen mennessä. Tutkimukseen osallistuneiden väyläopiskelijoiden tiedot olivat tutkimushetkellä yhdestä kolmeen vuotta vanhoja.

Yhtenä kehitysideana on myös, että Perhon kokkiopiskelijoilla olisi mahdollisuus restonomin väyläopintoihin Haaga-Heliassa myös majoitus-, ravintola- ja matkailuliiketoiminnan koulutusohjelmassa. Tutkimuksessa selvisi, että väyläopintojen opintosisällön toivottiin olevan yksilöllisempää ja vähemmän keittiömestarin työhön painottuvaa. Väyläopinnoissa käytävät opinnot ovat ruokatutannon johtamisen koulutusohjelman ensimmäisen vuoden opetussuunnitelman mukaisia opintoja (ks. 3.2), eli opetussisältö on sama, vaikka opiskelisi tutkinto-opiskelijana. Tästä voidaan päätellä, että vaihtoehdot väyläopinnoissa voisivat lisätä tyytyväisyyttä.

Tutkimusta tehdessä ja tietoperustaan tietoa etsiessä huomasin myös itse, että Haaga-Helian ja Perhon väyläopintojen markkinoinnissa olisi kehitettävää. Haaga-Helian omilla verkkosivuilla ei mainita väyläopinnoista mitään ja Perhon verkkosivuilla väyläopinnoista mainitaan hyvin lyhyesti (Perho s.a.a). Monien muiden ammattikorkeakoulujen sivuilla oli paljon tietoa väyläopinnoista, esimerkiksi Karelia ammattikorkeakoulu, jonka verkkosivuilla tietoa oli runsaasti (Väyläopinnot 2023b). Karelia ammattikorkeakoulu tekee väyläopinnoissa Haaga-Helian ja Perhon tapaan yhteistyötä ammatillista opetusta tarjoavan Riverian kanssa. Riverian verkkosivuilla on myös hyvin runsaasti tietoa väyläopinnoista niin Kareliassa kuin muissakin ammattikorkeakouluissa. Riverian verkkosivuilla on kaikille nähtävissä materiaalit, mitä oppilaitoksen infotilaisuudessa on käytetty. (Riveria 2023.) Lisäksi Karelia ja Riveria käyttävät samaa kuvaa havainnollistamaan yhteistyössä suunniteltuja väyläopintoja ja verkkosivuilta löytyy myös video väyläopiskelijan kokemuksesta (Riveria 2023; Väyläopinnot 2023b).

7.2 Työn aiheen ajankohtaisuus

Tämän työn tietoperustassa aihetta rajattiin koulutukseen Suomessa sekä väyläopintoihin. Tietoperustan rajaukset olivat harkittuja valintoja, työnaihe huomioon ottaen. Työn johdannossa ja tietoperustassa käydään läpi tämän työn kannalta ajankohtaisia asioita aina elinikäisen oppimisen vahvistamisesta ammatillisen koulutuksen reformiin ja väyläopintoihin. Väyläopintoja voidaan mielestäni pitää ainakin yhtenä hyvänä ratkaisuna tietoperustassa kerrottujen ajankohtaisten koulutuksen tavoitteiden näkökulmasta (ks. 2.1).

Tutkimuksen haastatteluissa väyläopiskelijat kertoivat suositteluvansa väyläopintoja muille. Suositusten perusteluina oli muun muassa nopea eteneminen työelämään, opintojen joustavuus ja

helppo tapa päästä korkeakouluun. Näitä syitä voidaan pitää selkeässä linjassa ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteiden kanssa (ks. 2.2). Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman periaatteen (ks. 2.1) voidaan myös todeta toimivan väyläopinnoissa, sillä väyläopiskelijat kokivat suurimmaksi osaksi ammatillisen opetuksen olleen riittävää, vaikka he eivät osallistuneet varsinaiseen opetukseen Perhossa viimeisenä vuonna. Tiedot ja taidot he olivat saaneet työelämästä tai Haaga-Helian korkeakouluopinnoista (ks. 3.2).

Väyläopintoja voidaan tällä hetkellä pitää myös laajemmin ajankohtaisena aiheena kuin mitä tämän työn tietoperustassa tulee ilmi. Tässä työssä oli tehtävä rajauksia, erityisesti aikataulullisista syistä johtuen, eikä työhön voitu ottaa kaikkia ajankohtaisia aihealueita mukaan. Lisäksi tässä työssä näkökulmaksi oli päätetty väyläopiskelijoiden näkökulma, eikä kaikki aiheeseen liittyvä tieto olisi ollut tämän tutkimuksen kannalta merkittävää. Halusin kuitenkin tuoda esille seuraavissa kappaleissa perusteluja työn ajankohtaisuudesta ja yhteiskuntavastuullisesta merkityksestä.

Vuonna 2023 Suomessa työvoima on supistunut ja koulutustason nousu on pysähtynyt. Tilanne on heikentynyt jo pitkään ja sen odotetaan jatkuvan. Vielä 1900-luvulla Suomen koulutustaso kuului maailman korkeimpien joukkoon ja työvoima oli kasvussa. Pula osaavasta työvoimasta on tullut merkittäväksi tekijäksi ja se estää kestäväen kasvun ylläpitämistä ja aikaansaamista. Suomen työvoimapula korkeakoulutetussa ammattiryhmässä on OECD-maiden suurimpia. Useissa ammattikoulutetuissa ryhmissä ongelmana on yhdistelmä, jossa poikkeuksellisen korkean työllisyyden oloissa on sekä heikko työllistyminen koulutusta vastaaviin työsuhteisiin että korkea työttömyys. Suomi tarvitsee selkeitä toimia osaamistason nostamiseksi, työvoiman supistamisen estämiseksi ja uuden osaamisen tuottamiseksi. Koulutustason kääntäminen selkeään kasvuun edellyttää toimenpiteitä, joiden avulla parannetaan työllisyysastetta, tuottavuuskasvua sekä huoltosuhdetta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023, 10.)

Suomi on kansainvälisessä vertailussa poikkeus nuorten alhaiseksi jääneellä korkeakouluasteellaan. Korkeasti koulutettujen määrä on eläkkeelle jäävissä ikäryhmissä noussut melkein yhtä korkeaksi kuin työmarkkinoille tulevissa ikäryhmissä. Tämä hidastaa nopeasti työikäisen väestön koulutustason nousua. Nuorten aikuisten koulutustason nostaminen on tärkein keino koko työikäisen väestön koulutustason nostamiseksi. Nuorten korkeakouluasteen nostaminen vaatii toisen asteen päättävien nuorten korkeakouluvalmiuksien parantamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023, 11–12.) Oman näkemykseni mukaan väyläopinnot ovat tärkeässä osassa korkeakouluvalmiuksien parantamisessa ja opintojen joustavuuden lisäämisessä. Lisäksi väyläopintojen avulla nuoria saadaan enemmän siirtymään suoraan toiselta asteelta kolmannelle asteelle (ks. 2.2).

Samaan aikaan kun koulutustasoa halutaan nostaa, huhtikuussa 2023 valtiovarainministeriön budjettipäällikkö Mika Niemelä esitti Yleisradion haastattelussa ammatillisen koulutuksen lyhentämistä

vuodella. Hänen mukaansa ammatillisesta koulutuksesta tulisi poistaa juuri ne opinnot, jotka valmentavat korkeakouluun. Korkeakouluun valmentavat opinnot voitaisiin muuttaa hänen mukaansa vapaaehtoisiksi. (Yle 2023.) Asiasta on käyty keväällä 2023 paljon julkista keskustelua ja muun muassa opetushallituksen jäseniä on ilmaissut vastustavansa ammatillisen opetuksen lyhentämistä (Lounema & Aaltonen 3.5.2023). Jos ammatillisessa koulutuksessa korkeakouluun valmentavat opinnot muutettaisiin vapaaehtoisiksi, se ei ainakaan lisää korkeakoulutettujen määrää tulevaisuudessa.

Tätä työtä kirjoittaessani ja tutkimusta tehdessäni olen pohtinut erilaisten väyläopintojen laajemman käyttöönoton mahdollisuuksia. Väyläopiskelijat ovat tämän tutkimuksen mukaan varsin tyytyväisiä väyläopintoihin, ja he ovat säästäneet parhaimmillaan kokonaisopintoajassa vuoden, vaikka ovat kouluttautuneet korkea-asteelle. Haaga-Helian ja Perhon väyläopinnot ovat mielestäni esimerkillinen ratkaisu kannustaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoita korkea-asteelle. Lisäksi näiden väyläopintojen 55 opintopisteen laajuuden vuoksi ne auttavat myös konkreettisesti tavoitetta yhä nuorempien korkeakoulutettujen määrän lisäämiseksi Suomessa (ks. 2.2).

7.3 Työn luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa on hyvä huomioida koko tutkimusprosessi. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa korostuu analyysin tulkinna ja systemaattisuuden kriteerit. Systemaattisissa analyysissä avataan kaikki matkan varrella tehdyt rajaukset, valinnat ja analyysin etenemistä ohjaavat periaatteet. Luotettavuuden lisäämiseksi lukijalle kuvataan ne aineiston osat, joille päähavainnot rakentuvat ja näytetään mistä aineiston kokonaisuus koostuu. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan siis puhua tulosten läpinäkyvyydestä. (Ruusuvoori ym. 2010, 26–27.)

Tämän työn tuloksia voidaan mielestäni pitää luotettavina. Tutkimuksen tulokset eivät varmasti kerro koko totuutta, mutta mielestäni ne antavat riittävän laajasti tietoa tutkimuksen rajaukset ja näkökulma huomioon ottaen. Tässä tutkimuksessa on myös avattu lukijalle kaikki matkan varrella tehdyt valinnat ja niitä on perusteltu. Lisäksi noudatin opinnäytetyössä eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150–151). Työn lähdeviitteet ja lähdemerkinnät olen tehnyt noudattaen tarkasti Haaga-Helian raportointiohjetta. En pyytänyt tutkimuksen tekemiseen tutkimuslupaa, koska haastateltavia Haaga-Helian opiskelijakohderyhmästä oli vain viisi, jolloin lupaa ei tarvitse hakea.

Työn tutkimukseen osallistui viisi haastateltavaa. Viiden henkilön vastauksien perusteella tutkimuksen tuloksista on lähes mahdotonta tehdä yleistyksiä. Kuitenkin otettaessa huomioon, että Haaga-Helian ja Perhon väyläopinnoista tutkinto-opiskelijaksi on tullut yhteensä vain 19 opiskelijaa, tähän tutkimukseen osallistui heistä 26 prosenttia. Tähän perustuen tutkimuksen tuloksia läpi käydessä,

tulin johtopäätökseen, että yleistyksiä voi tehdä, jos neljä viidestä oli samaa mieltä. Laadullisessa tutkimuksessa on mahdollista puhua tulosten yleistettävyydestä, eikä sillä viitata siihen, että saatu tulos pitäisi paikkaansa myös laajemmassa joukossa (Ruusuvuori ym. 2010, 27).

Tutkimuksessa tuli useammassa kohdassa tuloksia, missä neljä oli selkeästi samaa mieltä ja yhden vastanneen kokemus erosi muista. Eroavalle kokemukselle ei välttämättä ollut selkeitä perusteluja ja vastauksessa saattoi olla epävarmuutta, kuten kommentti ”siitä on jo niin kauan”. Tutkimuksessa oli kolme haastateltavaa, joilla oli tutkimuksen kannalta kaikkein merkittävimmissä aihealueissa, hyvin paljon toisiaan vastaavat kokemukset. Nämä kolme haastateltavaa olivat väyläopinnoissa keskenään eri vuosina

Tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa, se että tutkimuksessa tutkittiin henkilöiden näkemyksiä ja kokemuksia, jotka perustuvat heidän omiin muistikuviiinsa. Haastateltavista kukaan ei ollut väyläopiskelijana tutkimushetkellä ja osalla väyläopintoihin hakemisesta oli kulunut jo noin neljä vuotta ja tuoreimmillaankin väyläopinnot olivat loppuneet noin vuosi sitten. Väyläopiskelijoiden kokemukset eivät siten olleet kovin tuoreita, mikä voi vaikuttaa heidän muistikuviiinsa ja näin ollen myös heidän vastauksiinsa.

Tutkimuksen eri vaiheissa pidin huolta haastateltavien anonymiteetin säilymisestä. Etenkin työn tuloksia raportoidessa kiinnitin tähän tarkasti huomiota. Väyläopiskelijoita, jotka ovat jatkaneet tutkinto-opiskelijoiksi Haaga-Heliaan, on ollut yhteensä niin vähän, että anonymiteetin säilyttämisen varmistamiseksi tuloksia raportoidessa en käyttänyt heistä mitään nimityksiä. Tällä pyrin siihen, ettei vastauksista pysty tunnistamaan ketään. Jos eri vastauksia olisi yhdistetty saman henkilön sanomaksi, olisi haastateltavia saattanut tunnistaa helposti.

Tutkimukseen valikoitui haastateltaviksi ainoastaan henkilöitä, jotka ovat jatkaneet väyläopintojen jälkeen tutkinto-opiskelijaksi Haaga-Heliaan. Väyläopintonsa on kuitenkin keskeyttänyt lähes 41 prosenttia kaikista väyläopinnoissa aloittaneista. Heidän lisäksi hieman yli yhdeksän prosenttia on keskeyttänyt opinnot tutkinto-opiskelijana. Tutkimuksen tulos olisi siis voinut olla merkittävästi erilainen, jos tutkimuksessa olisi ollut myös opintonsa keskeyttäneiden kokemuksia mukana.

Väyläopintojen toimivuutta on tutkittu vasta vähän, eikä tutkimustietoa aiheesta ollut juurikaan saatavilla. Tämän tutkimuksen luotettavuuden kannalta olisi ollut parempi, jos työn tietoperustassa olisi voinut olla aiempaa tutkimustietoa, johon tämän tutkimuksen tuloksia olisi voinut peilata. Lähteiden puutteen vuoksi päädyin tekemään tietoperustaa varten asiantuntijahaastattelun Perhon opinto-ohjaaja Päivi Kaksoselle. Tämän lisäksi pyysin tietoa väyläopiskelijoiden määristä sähköpostilla Haaga-Helian opinto-ohjaaja Birgitta Nelimarkalta. Asiantuntijoilta saatu tieto lisäsi osaltaan tämän työn luotettavuutta.

7.4 Oma oppiminen

Opinnäytetyön tekeminen on ollut opettavainen ja mielenkiintoinen projekti. Olen toiminut projektin edetessä suunnitelmallisesti ja itsenäisesti, oppien koko ajan väyläopinnoista sekä tutkimuksen tekemisestä lisää. Hyödynsin projektin edetessä saamaani ohjausta, sopimalla säännöllisiä tapaamisia ja käytin ohjaajan antamaa palautetta hyödyksi aina oman arvioni mukaan.

Opinnäytetyö-projektissa ongelmia tuotti luotettavien ja monipuolisten lähteiden löytäminen työn tietoperustaan. Tavoitteena oli käyttää enemmän akateemisia sekä ulkomaalaisia lähteitä. Työn aihe ja siinä tehdyt rajaukset ovat sen kaltaisia, että ulkomaalaisia lähteitä aiheesta on vaikea löytää. Aiheesta löytyvät ulkomaalaiset lähteet eivät olisi tuoneet oman arvioni mukaan tähän työhön lisäarvoa, joten päädyin käyttämään suurimmaksi osaksi suomenkielisiä lähteitä, joissa tieto oli oleellista työn kannalta. Muutamia ulkomaalaisia lähteitä on käytetty työn tietoperustassa, sekä tutkimuksen menetelmäosiossa.

Haastattelurungon tekeminen tuotti jonkin verran haasteita. Aluksi tuntui vaikealta keksiä mitään kysymyksiä ja lopulta kysymyksiä alkoi tulla jopa liikaa. Lopullisessa haastattelurungossa oli 33 kysymystä. Pohdin pitkään, onko kysymyksiä liikaa. Päädyin ratkaisuun, että kaikki kysymykset ovat tutkimuksen pää- ja alatavoitteiden kannalta perusteltuja ja kysymyksiä ei kannata vähentää. Haastattelujen analysointivaiheessa tulin kuitenkin siihen tulokseen, että kysymyksiä oli liikaa. Osa kysymyksistä oli liian paljon keskenään samankaltaisia, eikä kaikilla kysymyksillä saatu tutkimukseen lisäarvoa.

Opinnäytetyöprojektia aloittaessa pohdin menetelmän valintaa. Toinen vaihtoehto olisi ollut määrällinen tutkimus, jonka olisin toteuttanut kyselylomakkeella. Päädyin kuitenkin laadulliseen tutkimusmenetelmään, koska väyläopiskelijoita tässä tutkimuksessa tutkittavissa väyläopinnoissa on ollut vasta pieni joukko ja päätin ettei määrälliseen tutkimukseen olisi riittävästi dataa. Lisäksi minulla oli halu saada vastauksia tutkimuksen nykyisiin tutkimuskysymyksiin, ja niiden selvittämiseen laadullinen tutkimusmenetelmä sopi paremmin. Tosin myös määrällisellä tutkimusmenetelmällä olisi voitu saavuttaa hyviä tuloksia, mutta silloin kuitenkin tutkimuskysymykset olisi pitänyt muotoilla eri tavoin ja tutkimukseen olisi pitänyt saada osallistumaan huomattavasti useampi väyläopiskelija.

Opinnäytetyöprojektin edetessä jotkin aiheet tuntuivat aluksi vaikeilta hahmottaa, kuten tutkimuksen menetelmäkirjallisuutta lukiessa oli vaikea aluksi käsittää, mistä puhutaan. Kuitenkin työn edetessä asiat avautuivat helpommin ymmärrettäviksi. Esimerkiksi, kun olin pitänyt tutkimushaastattelut ja tiesin, mitä haastattelun tekeminen tutkijalta vaatii, avautui menetelmäkirjallisuus minulle aivan uudella tavalla. Tämän kaltaiset tilanteet olivat työn tekemisen kannalta antoisia, ja sain niistä motivaatiota työn tekemiseen.

Kiinnitin työn ulkonäköön huomiota tarkasti ja pohdin taulukoiden ja kuvien väriä ajatuksella. Lopulliseen työhön kuvat ja taulukot päädyin laittamaan vihreällä värillä, koska vihreää löytyy Haaga-Helien logosta ja se on yksi Haaga-Helien pääväreistä (Haaga-Helia 2018). Vihreän värin valitseminen ei ollut itsestään selvää, koska halusin pitää työn asiallisena ja minua mietitytti, jos kirkas väri syö työn uskottavuutta. Pohdinnan jälkeen päädyin ratkaisuun, että vihreä väri näkyy raportissa selkeästi ja musta teksti erottuu sen joukosta hyvin. Lisäksi pidin tärkeämpänä, että raportin väriyksessä ollaan johdonmukaisia ja kaikki kuvat ja taulukot edustavat samaa väriä, olipa se sitten mikä tahansa.

Työn tekeminen on ollut minulle itselle mieluista, vaikkakin välillä myös vaikeaa. Työn aihe, joka aidosti kiinnosti itseäni, on ollut iso kannustin koko opinnäytetyöprosessin aikana. Aihe kiinnosti minua jo ennen työn aloittamista, mutta nyt työn valmistuessa se kiinnostaa entistä enemmän. Olen itse kaiken kaikkiaan tyytyväinen tämän opinnäytetyön lopputulokseen, työ on mielestäni ehjä kokonaisuus. Vaikka työssä ei pystytty käyttämään kovin monipuolisesti lähteitä, koostuu tietoperusta tämän työn kannalta merkittävästä tiedosta ja työn tutkimuksella saavutettiin vastaukset tutkimuksen pää- ja alaongelmiin.

Tämän opinnäytetyön avulla saa selkeän kuvan väyläopinnoista yleisesti sekä siitä, mitä kahden oppilaitoksen välinen yhteistyö väyläopinnoissa tarkoittaa. Uskon, että työn toimeksiantaja Haaga-Helia hyötyy tästä tutkimuksesta. Tutkimuksen tuloksilla saatiin vahvistusta väyläopintojen toimivuudesta, mikä saattaa lisätä ainakin väyläopinnoissa työskentelevien motivaatiota. Lisäksi toivon, että Haaga-Helia voi hyödyntää tätä työtä ja sen tuloksia, kun väyläopintoja esitellään tuleville väyläopiskelijoille. Työn positiiviset tulokset voivat lisätä väyläopintojen houkuttelevuutta.

Tässä tutkimuksessa kaikilla haastateltavilla oli aktiivinen väyläopintovaihe jo ohi, eikä kaikki asiat välttämättä olleet enää niin tuoreessa muistissa. Aika oli saattanut muuttaa muistoja kokemuksista. Väyläopintojen ajankohtaisuuden vuoksi olisi niitä hyödyllistä tutkia jatkossa enemmän. Kaikenlaiset väyläopinnot voivat olla tulevaisuudessa yleisempiä ja olisi tärkeää, että niiden toimivuudesta olisi ajantasaista tietoa saatavilla.

Tämän työn tulosten ja pohdinnan perusteella ehdottaisin jatkotutkimusideana opinnäytetyön tekemistä väyläopintojen toimivuudesta niin, että tutkimuksen tiedonantajat olisivat vielä tutkimushetkellä väyläopiskeijoina. Tällöin tieto olisi ajankohtaista ja eteenkin oppilaitokselle hyödyllisempää. Toisena jatkotutkimusideana ehdottaisin tutkimusta, jossa selvitetäisiin, minkälaiset syyt ovat joltaneet väyläopintojen keskeyttämiseen. Kolmantena jatkotutkimusideana olisi tutkimus, jossa olisi mukana väyläopinnoista valmistuneita, sillä hetkellä opiskelevia sekä keskeyttäneitä henkilöitä. Tämän kaltaisesta tutkimuksesta voisi mahdollisesti saada kaikkein luotettavinta tutkimustietoa, kun aihetta katsottaisiin useasta eri näkökulmasta. Neljäntenä ja viimeisenä jatkotutkimusideana

ehdottaisin, että väyläopintojen toimivuutta tutkittaisiin oppilaitoksen näkökulmasta, esimerkiksi opinto-ohjaajan työmäärän kannalta katsottuna.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Aurini, J., Heath, M. & Howells, S. 2016. The how to of qualitative research. Sage Publications Lontoo.

Haaga-Helia 2018. Haaga-Helian graafinen ohjeistus. Luettavissa: https://media.haaga-helia.fi/media/press_room/1/files/haaga-helian-graafinen-ohjeistus.pdf.download. Luettu: 5.5.2023.

Haaga-Helia 2023a. Haaga-Helian tarina. Luettavissa: <https://www.haaga-helia.fi/fi/haaga-helian-tarina>. Luettu: 28.4.2023.

Haaga-Helia 2023b. Tietoa Haaga-Heliasta. Luettavissa: <https://www.haaga-helia.fi/fi/haaga-heliasta>. Luettu: 28.4.2023.

Haaga-Helia 2023c. Ruokatuotannon johtamisen polkuopinnot, Avoin AMK. Luettavissa: <https://www.haaga-helia.fi/fi/ruokatuotannon-johtamisen-polkuopinnot-avoin-amk>. Luettu: 28.4.2023.

Haaga-Helia 2023d. Opinnäytetyö, AMK-opinnot. Luettavissa: <https://www.haaga-helia.fi/fi/opinnaytetyo-amk-opinnot>. Luettu: 28.4.2023.

Ikonen, P-E. ja Voutila, K. 2018. Jatkoväylällä. Yhteistyöllä ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-110-1>. Luettu: 4.5.2023.

Kaksonen, P. 18.4.2023. Opinto-ohjaaja. Perho Liiketalousopisto. Haastattelu.

Karhunen, H., Pekkarinen, T., Suhonen, T & Virkola, T. 2022. Opiskelijavalinta-uudistuksen seurantatutkimuksen loppuraportti. VATT muistiot. 2022:67. Valtion talouden tutkimuskeskus. Helsinki. Luettavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/185280/vatt-muistiot-67-opiskelijavalinta-uudistuksen-seurantatutkimuksen-loppuraportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 9.5.2023.

Laurea s.a. Väyläopinnot. Luettavissa: <https://www.laurea.fi/koulutus/avoin-ammattikorkeakoulu/vaylaopinnot/>. Luettu: 20.3.2023.

Lounema, K. & Aaltonen, M. 3.5.2023. Osaamistason laskuun ei ole varaa – ammatillisen koulutuksen yhteisiä tutkinnon osia tarvitaan. Opetushallituksen blogi. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/blogi/osaamistason-laskuun-ei-ole-varaa-ammattillisen-koulutuksen-yhteisia-tutkinnon-osia-tarvitaan>. Luettu: 8.5.2023.

Maunu, A. 2020. Opiskelijälähtöisyyttä arjen paineissa. Ammattiopettajien käsityksen oman työnsä hyvistä ja huonoista puolista uudistusten kaudella. *Kasvatus & Aika* 14, 1, s. 44–66.

Nelimarkka, B. 21.4.2023. Opinto-ohjaaja. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Sähköposti.

OECD 2019. Education at a Glance 2019. OECD Indicators. OECD Publishing. Pariisi. Luettavissa: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1682411864&id=id&acc-name=quest&checksum=849B52296DDEC81706EF08AA1686A792>. Luettu: 23.4.2023.

OECD 2022. Education at a Glance 2022. OECD Indicators. OECD Publishing. Pariisi. Luettavissa: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/3197152b-en.pdf?expires=1682411676&id=id&acc-name=quest&checksum=1C5BC524DB5ABC230E43CA0058232B3B>. Luettu: 23.4.2023.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan 4. uudistettu painos. Sanoma pro. Helsinki. E-kirja. Luettu: 17.4.2023.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ s.a. Koulutuksen rahoitus kuntoon. Luettavissa: <https://www.oaj.fi/politiikassa/koulutuksen-rahoitus/#koulutuksen-rahoituksen-perusrakenne>. Luettu: 4.5.2023.

Opetushallitus 2022. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus – yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2022. Oppaat ja käsikirjat. 2022:3. Opetushallitus. Helsinki. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Opetus_ja_kulttuuritoimen_rahoitus_2022.pdf. Luettu: 4.5.2023.

Opetushallitus 2023a. Henkilökohtaistaminen. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/henkilokohtaistaminen>. Luettu: 23.4.2023.

Opetushallitus 2023b. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osaamisen-tunnistaminen-ja-tunnustaminen>. Luettu: 7.5.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a. Ammattikorkeakoulujen toimiluvat. Luettavissa: <https://okm.fi/toimiluvat>. Luettu: 5.5.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tuetaan 60 miljoonan euron tukipaketilla. Luettavissa: <https://okm.fi/-/ammatillisen-koulutuksen-reformin-toimeenpanoa-tuetaan-60-miljoonan-euron-tukipaketilla>. Luettu: 23.4.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Suomen koulujärjestelmä. Luettavissa: <https://okm.fi/documents/1410845/15514014/Suomen+koulutusjarjestelma/8aa97891-0e44-b10d-7228-cf1c04c301d0/Suomen+koulutusjarjestelma.pdf?t=1663149843625>. Luettu: 5.5.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön virkanäkemys tulevan hallituskauden valinnoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:9. Helsinki. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-927-1>. Luettu: 8.5.2023.

Opintopolku s.a.a. Avoin ammattikorkeakoulu. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/avoin-ammattikorkeakoulu>. Luettu: 12.4.2023.

Opintopolku s.a.b. Korkeakoulujen erillishaut ja joustavat haut. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/korkeakoulujen-erillishaut-ja-joustavat-haut#yhden-paikan-saanns-koskeemys-korkeakoulujen-erillishakuja-ja-joustavia-hakuja>. Luettu: 20.3.2023.

Opintopolku s.a.c. Korkeakoulujen yhteishaku. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/korkeakoulujen-yhteishaku>. Luettu: 20.3.2023.

Opintopolku s.a.d. Haku tulokset. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/haku/restonomi?order=desc&size=20&sort=score>. Luettu: 19.4.2023.

Perho Liiketalousopisto s.a.a. Kokin väyläopinnot, restonomi. Luettavissa: <https://perho.fi/ravintola-catering-koulutus-ammattillinen-perustutkinto/kokki-vaylaopinnot-restonomi/>. Luettu: 4.5.2023.

Perho Liiketalousopisto s.a.b. Sanottu ja tehty. Luettavissa: <https://perho.fi/kouluuyhtio-organisaatio/#toggle-id-1>. Luettu: 5.5.2023.

Perho Liiketalousopisto s.a.c. Ammatillinen koulutus. Luettavissa: <https://perho.fi/kouluuyhtio-organisaatio/#toggle-id-1>. Luettu: 6.5.2023.

Perho Liiketalousopisto s.a.d. Kokki. Luettavissa: <https://perho.fi/ravintola-catering-koulutus-ammattillinen-perustutkinto/kokki/#toggle-id-1>. Luettu: 6.5.2023.

Perho Liiketalousopisto s.a.e. Matkailun liikkeenjohdon väyläopinnot, restonomi. Luettavissa: <https://perho.fi/matkailuala-koulutus-ammattillinen-perustutkinto/matkailuala-liikkeenjohto-vaylaopinnot-restonomi/>. Luettu: 20.3.2023.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. 2. painos. Gaudeamus. Helsinki.

Ratkaisujen Suomi 2015. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. Edita Prima. Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163399/VNK_2015_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 21.4.2023.

Riveria 2023. Väyläopinnot. Luettavissa: <https://riverialainen.fi/opiskelu-riveriassa/opintojen-suunnittelu/valinnat-tutkinnon-sisalla/vaylaopinnot/>. Luettu: 4.5.2023.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Vastapaino. Tampere.

Sitra 2023. 1+4 strategista valintaa Suomelle. Sitra työpaperi. Helsinki. Luettavissa: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/05/sitra-1-4-strategista-valintaa-suomelle.pdf>. Luettu: 5.5.2023.

Tammilehto, M., Borodavkin, M., Hyvönen, I., Kähkönen, J., Lamppu, V-M., Lempinen, P., Luomala, J., Neuvonen, S., Rasku, S., Savela, P., Tervonen, K., Toukkari, P-M., Zitting, E., Vuorinen, B., Heranen, J., Kekäle, T., Lahdenkauppi, M., Leinonen AM., Lounema, K., Maxenius, S., Parikka, H-K., Sarajärvi, U., Suihko, S., Tokila, A. & Wahlfors, L. 2019. Katse korkealle ja horisontti laajaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. 2019:26. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-652-2>. Luettu: 6.5.2023.

TEPA-termipankki 2023. Elinikäinen oppiminen. Luettavissa: <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/elinikäinen%20oppiminen>. Luettu: 8.5.2023.

Tilastokeskus s.a. Ammatillinen koulutus. Luettavissa: https://www.stat.fi/meta/kas/ammatil_koul.html. Luettu: 12.4.2023.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2021. Tarkastuskertomus. Ammatillisen koulutuksen reformi. 2021:2. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset. Helsinki. Luettavissa: <http://urn.fi/urn:isbn:978-952-499-501-6>. Luettu: 6.5.2023.

Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikuijiin. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja. Luettu: 28.4.2023.

Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu 2020a. Ammattikorkeakoulujen uusien opiskelijoiden aikaisempi koulutus. Luettavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulut%20-%20uusien%20opiskelijoiden%20aikaisempi%20koulutus%20-%20ammattikorkeakoulu.xlsb>. Luettu: 11.5.2023.

Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu 2020b. Yliopistojen uusien opiskelijoiden aikaisempi koulutus. Luettavissa: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Yliopistot%20-%20uusien%20opiskelijoiden%20aikaisempi%20koulutus%20-%20koulutusala.xlsb. Luettu: 11.5.2023.

Virolainen, M. ja Teräs, M. 2018. Siirtymät ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 20(2), s. 51–60. Luettavissa: <https://journal.fi/akakk/article/view/84689>. Viitattu: 6.5.2023.

Väyläopinnot 2023a. Restonomiväylä. Luettavissa: <https://vaylaopinnot.fi/opinnot-aloilta/restonomi-vayla/>. Luettu: 20.3.2023.

Väyläopinnot 2023b. Väyläopinnot pähkinänkuoressa. Luettavissa: <https://vaylaopinnot.fi>. Luettu: 4.5.2023.

Winogradow, K. 4.5.2023. Lehtori. Perho Liiketalousopisto. Sähköposti.

Yle 2023. Valtiovarainministeriö haluaa leikata ammattikoulutuksesta – taustalla kiistanalainen tilasto. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20028051>. Luettu: 8.5.2023.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Miten väyläopiskelijat kokevat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Perho Liiketalousopiston väyläopintojen toimivuuden?

Taustatiedot

1. Milloin aloitit opinnot Perhossa?
2. Milloin ja minkä ikäisenä aloitit väyläopinnot?
3. Milloin sinun on tarkoitus valmistua Haaga-Heliasta? / Milloin olet valmistunut Haaga-Heliasta?
4. Minkälainen koulutustausta sinulle oli väyläopintojen alkaessa?
5. Oliko sinulla minkälaista työkokemusta ennen opintojesi alkua?
6. Mistä kuulit väyläopinnoista?
7. Mikä sai sinut hakemaan väyläopiskelijaksi?
8. Koitko saavasi tarpeeksi tietoa väyläopinnoista ennen niiden alkamista? Mistä tieto tuli?
9. Oliko sinun itse helppo löytää tietoa väyläopinnoista?
10. Miten kuvailisit omia väyläopintojasi ja hakuprosessia?
11. Olitko ymmärtänyt ennen väyläopintojen alkua mitä ne käytännössä tarkoittavat?
12. Miten väyläopinnot vastasivat oletuksiasi?

Ohjaus

13. Mitä väyläopinnoista olisi voinut kertoa enemmän ennen niiden alkua?
14. Saitko tarvitsemasi määrän ohjausta väyläopintojen aikana? Keneltä?
15. Koitko tarvitsevasi ohjausta enemmän väyläopintojen aikana, kuin ennen tai jälkeen väyläopintojen?
16. Onnistuiko jompikumpi oppilaitos (Haaga-Helia tai Perho) ohjauksessa paremmin?
17. Koitko saavasi väyläopintojen aikana enemmän tukea ammatillisesta oppilaitoksesta (Perho) tai ammattikorkeakoulusta (Haaga-Helia)?

Ryhmäytyminen ja haasteet

18. Koitko eroavasi väyläopiskelijana jotenkin tutkinto-opiskelijoista? Miten se näkyi?
19. Millaiseksi koit ryhmäytymisen? Oliko siinä haasteita?
20. Millaisia haasteita koit väyläopintojen aikana?
21. Mistä ja miten helposti sait apua haasteisiin?

Väyläopiskelijana oleminen

22. Koitko opiskelevasi väyläopintojen aikana molemmissa oppilaitoksissa vai enemmän Perhossa tai Haaga-Heliassa?
23. Miten koet ammatillisen opetuksen riittävyyden, onko sinulla jäänyt mielestäsi väyläopintojen vuoksi jotain oppimatta?
24. Miten opintojen yhdistämisessä onnistuttiin?
25. Olisitko kaivannut väyläopintojen aikana jotain tietynlaista opetussisältöä enemmän Haaga-Heliassa?
26. Koetko, että väyläopintojen alussa sinulla oli riittävät valmiudet aloittaa korkeakouluopinnot?

Yhteistyö

27. Kulkiko tieto mielestäsi Haaga-Helian ja Perhon välillä hyvin? Miten se ilmeni?
28. Tuntuiko sinusta, että Haaga-Helia ja Perho olivat yhdessä suunnitelleet väyläopinnot?
29. Koitko opintojen aikana oppilaitosten tekevän yhteistyötä, vai koitko ne täysin erillisinä oppilaitoksina?

Ajatukset väyläopintojen jälkeen

30. Oletko tyytyväinen valintaasi hakeutua väyläopiskelijaksi? Miksi/miksi et?
31. Tekisitkö nyt jälkeenpäin ajatellen väyläopinnoissasi jotain toisin?
32. Minkälaisia kehityskohteita mielestäsi väyläopinnoissa on?
33. Suosittelisitko väyläopintoja muille? Miksi/miksi et?